

PM

Artskydd: Fåglar Fjätersålen

2024-12-05

2024

2026-02-27 Ny serviceväg är inte längre aktuellt.

2026-04-28 Bostäder i norr samt utmed Tjädervägen (öster) är inte längre aktuellt

Sweco Sverige AB
Uppdrag
Uppdragsnummer
Kund
Medverkande

RegNo 556767-9849
Fjätersvålen Natura 2000-prövning
30036332-007
Serneke Fastighetsstyrning AB
Karolina Nittérus (expert artskydd,
samt författare PM), Robert
Petersen (expert fågel, granskare),
Emma Campbell (UL), Tilda
Lindkvist (kartor och upprättning)
2024-12-05

Datum

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Syfte med PM.....	6
2	Artskyddsförordningen (ASF)	7
2.1	Fåglar	7
2.1.1	Tillfredsställande fågelpopulation	7
2.1.2	Bevarandestatus.....	8
2.1.3	Kontinuerlig ekologisk funktion (KEF).....	9
2.2	Dispens	10
2.2.1	Dispens enligt 14 § från förbuden avseende EU-skyddade fågelarter.....	10
2.3	Natura 2000-prövning	11
3	Påverkan - fysiskt intrång på platsen	12
4	Avgränsningar	14
4.1	Tematiskt.....	14
4.2	Geografiskt.....	14
4.3	Tidsmässigt	15
5	Förutsättningar och avgränsningar.....	16
5.1	Naturmiljöer i Fjätersvålen	16
5.2	Fågelförekomster i Fjätersvålen	17
6	Metod.....	19
6.1	Urval av relevanta fågelarter	19
6.1.1	Sållning i flera steg	19
6.2	Artvisa bedömningar	21
6.2.1	Bedömning av bevarandestatus och tillfredsställande populationsnivå.....	21
6.2.2	Bedömning av risk för störning	22
6.3	Kunskapsunderlag	23
7	Risk för störning.....	24
7.1	Relevanta arter som riskerar att störas.....	24
7.2	Övriga relevanta arter	24
8	Kumulativa effekter.....	27
9	Diskussion och slutsatser	28
10	Rekommenderad hänsyn	30
11	Bedömning om förbud utlöses enligt artskyddsförordningen	31
11.1	Relevanta arter som riskerar att störas.....	31
11.1.1	Blåhake	31
11.1.2	Fjällpipare*	32
11.1.3	Fjällripa	33
11.1.4	Hökuggla*	33
11.1.5	Kungsörn ^{NT*}	34
11.1.6	Ljungpipare*	35
11.1.7	Ringtrast.....	35
11.1.8	Spillkråka ^{NT*}	36
11.1.9	Stenfalk ^{NT*}	37
11.1.10	Tjäder*	37
11.1.11	Tretåig hackspett ^{NT*}	38

11.2	Sammanfattande bedömning	39
11.2.1	Risk för störning	39
11.2.2	Förbud enligt 4 § ASF	39
12	Referenser	41
	Bilaga 1 – Komplet artlista	44
	Bilaga 2 – Första sållningen, avgränsade arter	52
	Bilaga 3 – Andra sållningen, avgränsade arter	55

1 Inledning

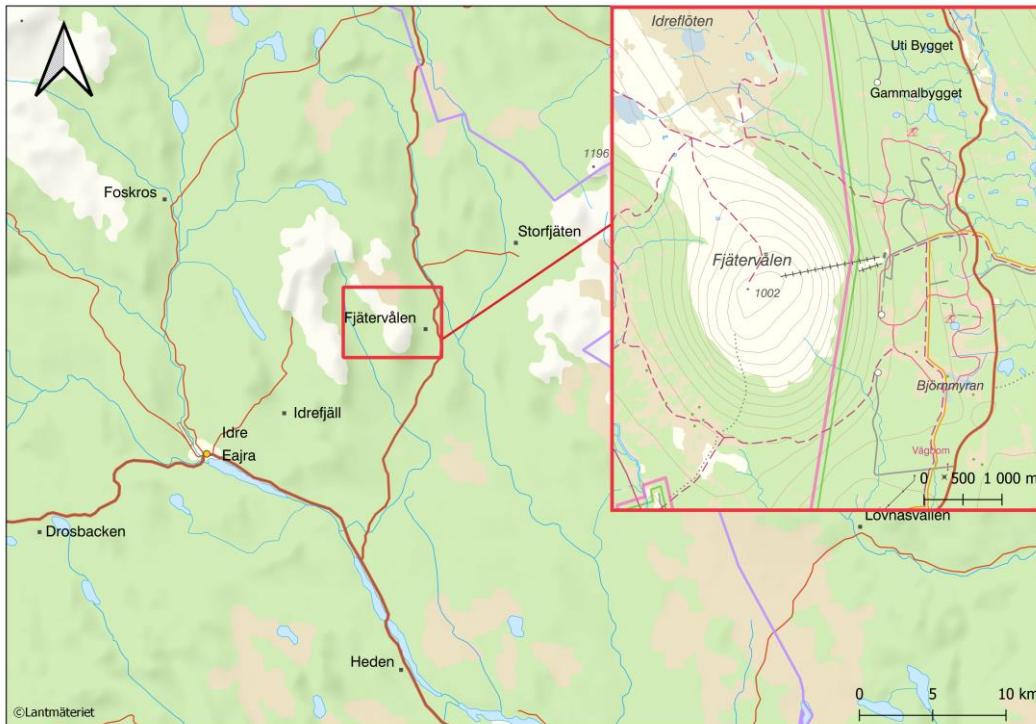
1.1 Bakgrund

Fjätersvålen AB och Älvdalens kommun tecknade 2021-06-24 ett planavtal i syfte att planlägga ett område centralt i Fjätersvålen (Figur 1). Fjätersvålen AB planerar att utöka kapaciteten i befintlig skidanläggning genom att komplettera befintlig släplift med en stolslift samt serviceväg upp till en toppstuga, anlägga ett område med skidbackar anpassade för nybörjare och familjer med mindre barn samt bygga ut hotellverksamhet och turistboenden. En strukturplan¹ är under framtagande under 2024 som sen ska resultera i en slutlig detaljplan över området. Parallellt med detaljplaneringen pågår tillståndsansökan för uttag av grundvatten ur brunnar belägna söder om planområdet. I tillståndsansökan ingår överbyggnader på brunnarna samt serviceväg och ledningsdragning. I PM benämns hela området där störning på arter kan ske för *projektområdet* och ett genomförande av detaljplanen med tillhörande åtgärder så som anläggningar och efterföljande drift för *verksamheten*. I kapitel 3 nedan beskrivs vilken påverkan som kommer att ske mer i detalj.

Den planerade exploateringen inom planområdet berör både Natura 2000-området *Långfjället-Städjan-Nipfjället* och reservatet *Städjan-Nipfjället* (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2020) samt omgivningar i och runt Fjätersvålen. Några kilometer öster om projektområdet ligger Natura 2000-området *Fjätälven och Västvallen i Storfjäten*.

Inom projektområdet förekommer fågelarter som omfattas av artskyddsförordningen, ASF (SFS 2007:845 samt SFS 2022:928).

¹ En strukturplan är en tänkt plan för en stadsdel som ska visa hur stadsdelen kan komma att utvecklas och se ut. En strukturplan redovisar generella förslag på lokalisering för markanvändning och byggande till skillnad från en detaljplan som visar exakt utformning.

Figur 1. Fjätervålen, markerat på en karta över del av Älvdalens kommun.

1.2 Syfte med PM

Inom projektområdet förekommer flera fågelarter vilka är skyddade enligt artskyddsförordningen, ASF (SFS 2007:845 samt SFS 2022:928).

Detta PM syftar till att bedöma konsekvenser för *relevanta* fågelarter som förekommer inom projektområdet, från den planerade verksamheten. För definition av *relevanta* arter och urvalskriterier, se kapitel 5.1. Detta PM ska svara på om ett genomförande av detaljplanen och de åtgärder och verksamhet som planeras i projektområdet:

1. är förenlig med ASF för relevanta fågelarter eller om förbud utlöses.
2. om tillräcklig hänsyn genomförs som kan förhindra eventuellt förbud.
3. om förutsättningar finns att få dispens mot eventuellt förbud enligt ASF.

Detta PM syftar till att beskriva vilka relevanta fågelarter som riskerar att utsättas för otillåten störning av verksamheten. Detta PM utgör en underlagsrapport till strategisk miljöbedömning av detaljplanen och specifik miljöbedömning i tillståndprocessen för Natura 2000-prövning och prövning av grundvattenuttag.

I de fall hänsyn behöver säkerställas eller regleras med anpassningar, skyddsåtgärder alternativt villkor kommer dessa beskrivas i kommande detaljplan och tillståndsansökningar.

2 Artskyddsförordningen (ASF)

Skyddet av arter regleras av Artskyddsförordningen (SFS 2007:845 samt SFS 2022:928), som är kopplad till 8 kap miljöbalkens (MB) bestämmelser om skydd för biologisk mångfald. Artskyddsförordningen är även en precisering av 2 kap MB. Samtliga arter som är listade i förordningens bilagor är skyddade, vilket innebär förbud mot att samla in, skada eller döda individer. Naturvårdsverket (2009) har preciserat förordningen. Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket (2023 och 2024) har tagit fram gemensamma riktlinjer för artskyddsarbetet i skogsmiljöer.

2.1 Fåglar

Sedan 1 oktober 2022 finns en förändrad lydelse i artskyddsförordningen (SFS 2007:845 samt SFS 2022:928) som innebär att förbudsbestämmelserna för fåglar regleras separat i 4 § (Tabell 1). Regler för övriga fridlysta djurarter beskrivs under 4a §. I detta PM bedöms fåglar mot 4 § punkt 1, 2 och 4 (Tabell 1).

Tabell 1. Tabellen visar fridlysningsregler för fåglar enligt 4§ ASF.

Fridlysning av fåglar enligt 4 § innebär förbud att:
1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att: a) bibehålla <i>populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå</i>, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller b) återupprätta populationen till den nivån.

2.1.1 Tillfredsställande fågelpopulation

Syftet med artskyddet för fåglar är att uppnå en tillfredsställande nivå på fågelpopulationer för fågelarter. Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen (2023, 2024) har tagit fram en gemensam tolkning av förändringarna i 4 § AFS om fridlysning av fåglar i samband med skogsbruk. Syftet med riktlinjerna är att tydliggöra att förbuden i 4 § inte ska tolkas som ett individskydd utan *syftar till att bevara fågelpopulationen på en tillfredsställande nivå* och att populationerna förblir långsiktigt stabila inom sitt naturliga utbredningsområde även i framtiden.

Begreppet *tillfredsställande populationsnivå* innebär att en fågelart långsiktigt kan finnas kvar inom sitt naturliga utbredningsområde. Bedömningen av en arts population görs genom att jämföra lokala förekomster och regional bevarandestatus i förhållande till förekomsten av arten på nationell nivå (Skogsstyrelsen & Naturvårdsverket, 2023). Populationsnivån kan inte klassas som tillfredsställande (livskraftig) om den aktuella fågelarten är nationellt rödlistad. Åtgärder som leder till störning av en rödlistad fågelarts livsmiljöer och kontinuerlig ekologisk funktion, kan vara en förbjuden störning om möjligheterna för arten att uppnå tillfredsställande populationsnivå försvåras. Skogsstyrelsen

& Naturvårdsverket (2023, 2024) gör bedömningen att försiktighetsprincipen ska tillämpas i artskyddsarbetet i skogliga miljöer och fokus bör läggas på rödlistade och hotade arter (Skogsstyrelsen & Naturvårdsverket, 2023 och 2024).

Bedömningen av en fågelarts populationsnivå behöver kunna styrkas och motiveras utifrån aktuella vetenskapliga underlag och bästa möjliga kunskap. Skogsstyrelsen har som hjälp i artskyddsarbetet tagit fram en vägledning för vilka prioriterade fågelarter i skogsmiljöer som kräver en bedömning av om populationen har en tillfredsställande nivå (Skogsstyrelsen, 2023 och 2024).

Fågelpopulationer som bedöms ha en tillfredsställande populationsnivå definieras enligt Skogsstyrelsen & Naturvårdsverket (2023) som:

- Fågelarter som bedöms kunna finnas kvar inom sitt naturliga utbredningsområde
- Populationer som är långsiktigt stabila (bedömning görs av lokal fågelpopulation och regional bevarandestatus i förhållande till förekomsten på nationell nivå).

Fågelpopulationer där en bedömning om tillfredsställande nivå behöver göras definieras som prioriterade arter enligt Skogsstyrelsen & Naturvårdsverket (2023) och här ingår:

- Nationellt rödlistade eller hotade fågelarter enligt rödlistan för 2020 (SLU ArtDatabanken, 2020)
- Arter listade i Fågeldirektivets Bilaga 1
- Arter vars population har genomgått en kraftig minskning ($\geq 50\%$ sedan 1980, enligt SLU ArtDatabanken, 2020).

Ovanstående definitioner och underlag har använts för att klassa fågelarter som identifierades i fält inom projektområdet (Sweco 2023a) samt vid naturvärdesinventeringen (Sweco 2022_reviderad 2024) och som bedömdes behöva hanteras i fortsatt arbete.

2.1.2 Bevarandestatus

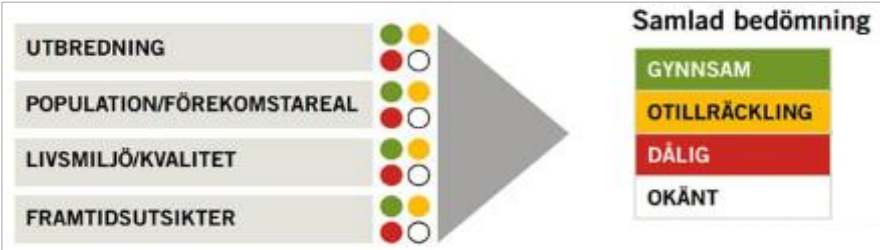
Med bevarandestatus för en art avses summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och storleken på artens populationer. Gynnsam bevarandestatus gäller för arter som bedöms förbli en livskraftig del av sin livsmiljö på lång sikt, för arter vars naturliga eller hävdbevingade utbredningsområde varken minskar nu eller i framtiden och för arter vars livsmiljöer förekommer i tillräcklig storlek och kvalitet för att bibehålla artens populationer på lång sikt.

Naturvårdsverket har tagit fram en särskild handbok för prövningar enligt artskyddsförordningen och hur kriterierna kring bevarandestatus ska tolkas, bedömas och klassas (Naturvårdsverket, 2009). Det finns enligt handboken, fyra bevarandestatusnivåer: *gynnsam*, *otillräcklig*, *dålig* eller *okänd* (Figur 2, Tabell 2). Bevarandestatus för en art eller livsmiljö baseras på följande faktorer:

1. **Utbredningsområdet (storlek och areal):** Om artens eller livsmiljöns naturliga utbredningsområde är stabilt eller ökande (inte minskande) och sannolikt inte heller kommer att minska i framtiden eller inom en överskådlig framtid.

- 2. **Populationsnivå:** Om artens populationsnivå är och förblir livskraftig inom utbredningsområdet både på kort och lång sikt. Populationsnivån och förekomsttalen är antingen stabila eller ökande (inte minskande) både i nuläget och på lång sikt.
- 3. **Livsmiljökvalitet:** Om livsmiljön har bra kvalitet i nuläget och erbjuder tillräcklig mängd strukturer och funktioner som krävs för att arter eller livsmiljöer ska bibehållas i området och kommer finnas kvar under överskådlig framtid.
- 4. **Framtidsutsikter:** Om bevarandestatusen hos typiska arter i livsmiljön är gynnsam i nuläget och bedöms förbli gynnsam även i framtiden.

Bedömningen av bevarandestatus för en art behöver göras på lokal nivå, regional nivå samt nationell nivå. Nationell och regional bevarandestatus för ett flertal arter görs av ArtDatabanken via uppgifter på Artportalen. För Natura 2000-arter finns bedömningar framtagna (Naturvårdsverket, 2020). Lokal bevarandestatus görs utifrån platsspecifik information på lokal nivå till exempel genom inventeringar i området.

Figur 2. Fyra ekologiska faktorer som används för att bedöma bevarandestatus för arter/naturtyper och som resulterar i en samlad bedömning av bevarandestatus på fyra nivåer: gynnsam, otillräcklig, dålig eller okänd (figuren hämtad ur Naturvårdsverket, 2009).

Tabell 2: Fyra nivåer på bevarandestatus samt kriterier för samlad bedömning baserat på utbredning, populationsnivå, livsmiljökvalitet och framtidsutsikter.

Nivå på bevarandestatus	Kriterier för bedömning av bevarandestatus
Gynnsam	Alla 3-4 faktorer är gynnsamma eller en okänd (enligt Figur 2) när bevarandestatusen bedöms som gynnsam.
Otillräcklig	Minst 1-4 faktorer (enligt Figur 2) har otillräcklig status (orange) men ingen har dålig status (röd) när bevarandestatusen bedöms som otillräcklig.
Dålig	Minst 1-4 faktorer (enligt Figur 2) har dålig status (röd) när bevarandestatusen bedöms som dålig.
Okänt	Kunskapen är bristfällig eller saknas för 2-4 faktorer men ingen är dålig (röd) när bevarandestatusen bedöms som okänd.

2.1.3 Kontinuerlig ekologisk funktion (KEF)

Kontinuerlig ekologisk funktion (KEF) beskriver vad påverkan på gynnsam bevarandestatus innebär för arter. Detta innebär att en art inte får påverkas av mänskliga aktiviteter på ett sådant sätt att dess livsmiljö förlorar sin kontinuerliga ekologiska funktion som livsmiljö, häckningsplats, viloplats eller födosöksområde etc. Med det avses att ett ingrepp inte får vara så omfattande

att ett område tappar de egenskaper som gör det betydelsefullt för artens överlevnad (Naturvårdsverket, 2009).

Begreppet "område" avser inte bara det område där en åtgärd planeras, utan hela det område som en population av en art behöver för att det lokala bevarandetilståndet inte ska påverkas negativt. För att bedöma om kontinuerlig ekologisk funktion påverkas för en art behöver även kvaliteterna i det omgivande landskapet bedömas och det utifrån den aktuella artens behov. Om fortplantningsområdena och viloplatsernas kontinuerliga ekologiska funktion riskerar att skadas, försämrats eller förstöras av åtgärden, krävs artskyddsdispens även om störningen eller skadan sker tillfälligt.

2.2 Dispens

I enskilda fall får länsstyrelsen ge dispens från förbuden i 4–9 §§ AFS. Vid bedömning av om dispens kan beviljas måste länsstyrelsen ta ställning till om förbudet grundas på nationella regler (6, 8 och 9 §§ AFS), art- och habitatdirektivet (4a § AFS) eller fågeldirektivet (4 § AFS). Det är av stor vikt att länsstyrelsens beslut anger vad bedömningen grundar sig på och vilka underlag som använts till stöd för bedömningen (Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, 2023 och 2024).

Åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver ett särskilt tillstånd enligt 7 kap 28 a § MB. När en åtgärd som eventuellt kräver artskyddsdispens utförs i anslutning till ett Natura 2000-område, bör Natura 2000-frågan prövas först. Orsaken är att ett avslag i Natura 2000-prövningen innebär att en artskyddsdispens inte blir användbar. En Natura 2000-prövning ska göras för åtgärder som ett genomförande av aktuell detaljplan ger upphov till inom och utanför Natura 2000-området. Uttag av grundvatten har inte bedömts påverka miljön i Natura 2000-området och tillståndsprövas bara för vattenverksamheten.

2.2.1 Dispens enligt 14 § från förbuden avseende EU-skyddade fågelarter

Länsstyrelsen får i enskilda fall ge dispens enligt 14 § från förbuden i 4 § artskyddsförordningen avseende vilda fåglar för åtgärder som riskerar att påverka en art på ett sätt som är förbjudet. Dispensen kan avse hela eller delar av länet.

För att kunna bevilja dispens från förbuden avseende de arter som omfattas av 4 § ASF ska en bedömning göras i tre steg.

1. Finns skäl för dispens enligt 14 § andra stycket 3 ASF (se nedan).
 - för att *skydda* vilda djur eller växter eller bevara livsmiljö för sådana djur eller växter.
 - för att undvika *allvarlig skada*, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom
 - av hänsyn till *allmän hälsa och säkerhet* eller av andra *tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse*. Notera att en tillämpning av artskyddsförordningen enligt denna punkt inte får strida mot fågeldirektivets syften (Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket 2023 och 2024).
 - för forsknings- eller utbildningsändamål

- för återinplantering eller återinförsel av arten, eller för den uppfödning av en djurart eller den artificiella förökning av en växtart som krävs för återinplantering eller återinförsel
 - för att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i liten omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar i en liten mängd
2. Finns det inte någon annan lämplig lösning enligt 14 § andra stycket 1 ASF.
 3. Försvårar dispensen inte upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde enligt 14 § andra stycket 2 ASF.

2.3 Natura 2000-prövning

I specifik MKB för Natura 2000-prövningen görs särskilt bedömningen om utpekade och relevanta fågelarter riskerar att utsättas för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna. En bedömning av om verksamheten riskerar att skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas gör också (7 kap. 28b § 2. MB). Metod för bedömning av ovanstående utgår från påverkan på bevarandestatus och kontinuerlig ekologisk funktion, KEF, som utreds i detta PM.

3 Påverkan - fysiskt intrång på platsen

Påverkan definieras som det fysiska intrång som verksamheten eller exploateringen kommer att orsaka och som bedöms resultera i effekter och kvantifierbara konsekvenser på t.ex. naturvärden, upplevelsevärden, kulturmiljövärden, geomorfologiska värden etc. i ett område.

Påverkan som bedöms uppstå i Fjätersvålen kommer från åtgärder som ett genomförande av detaljplanen medför inom Natura 2000 och reservatet (på fjället) och i dalen, samt närmiljön kring grundvattenuttaget (utanför detaljplanerat område och utanför Natura 2000) (Figur 3).

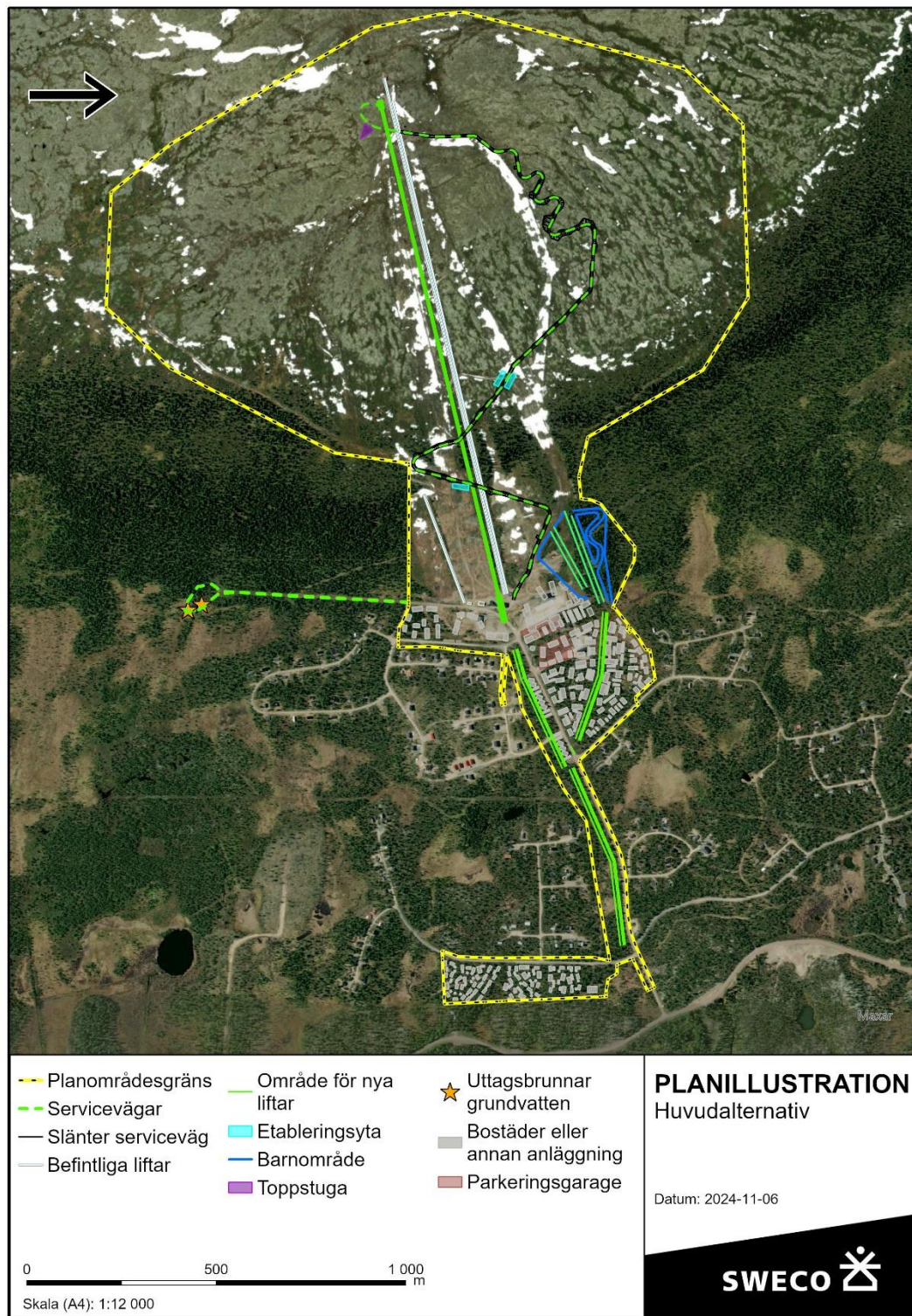
Fåglar förekommer och rör sig fritt mellan alla dessa miljöer inom Fjätersvålen.

Påverkansfaktorerna i området är följande:

- Serviceväg (berör i huvudsak alpin rished och icke- naturanaturtyp)
- Lift (stolpfundament berör alpin rished och icke-naturanaturtyp)
- Toppstuga (berör alpin rished)
- Barnbacke (skoglig zon, inom planområdet)
- Grundvattenuttag inkl. tillhörande infrastruktur (i skoglig zon, utanför planområdet)
- Ökat besöksstryck

De olika anläggningarna inom planområdet som redovisas i Figur 3 finns utförligt redovisade i PM - Alternativredovisning (Sweco 2024a). Alla valda huvudalternativ har arbetats fram under miljöbedömningsprocessen med utgångspunkten att varje alternativ ska ge så små negativa konsekvenser på områdets miljöaspekter som möjligt och samtidigt uppfylla gällande krav på funktion, säkerhet och olika byggbarhetsaspekter.

Planerad verksamhet bedöms påverka naturmiljön och fågellivet genom att träd avverkas och mark tas i anspråk för byggande av vägar, byggnader, parkeringsplatser med mera. Störningen som uppstår utgörs av flera faktorer såsom minskat livsutrymme för den biologiska mångfalden (habitatförlust och habitatförsämring), risk för hydrologisk påverkan och ökat markslitage. Fler människor kommer att röra sig i området under större del av året jämfört med nuläget.

Figur 3. Påverkan - det fysiska intrång som planerad exploatering kommer att medföra i Fjätervålen. Barnbacken (blå linje) och strukturplan (gråa ytor) är endast illustrationer och ska detaljprojekteras i senare skede.

4 Avgränsningar

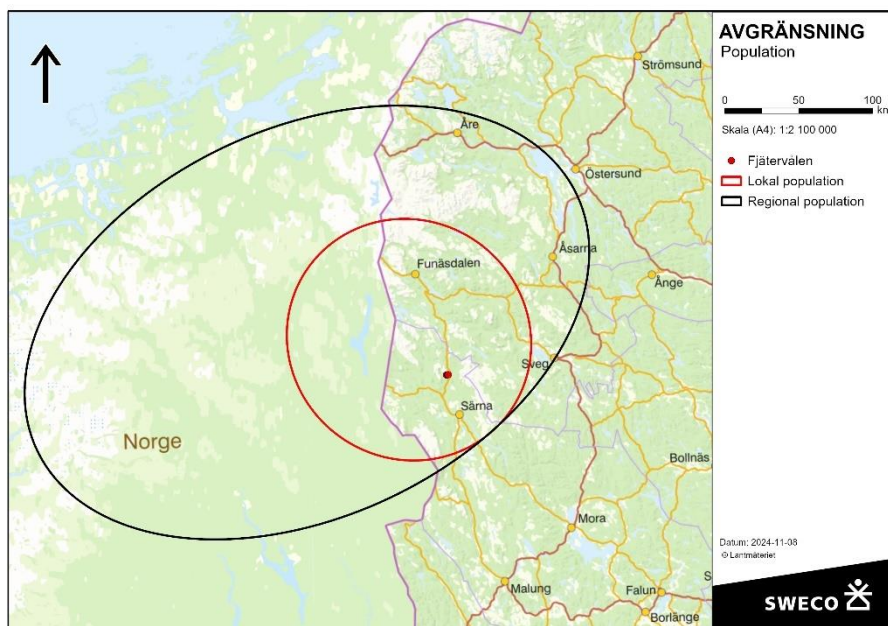
4.1 Tematiskt

Alla förekommande och prioriterade fågelarter i området har utretts. En sällning har gjorts för att avgränsa vilka arter som är mest relevanta ur artskyddshänseende i projektområdet och som riskerar störning eller skada av de planerade åtgärderna. Metod för avgränsning genom sällning beskrivs i avsnitt 6.1. Särskilt fokus har legat på de 15 utpekade fågelarterna² i bevarandeplanen för Natura 2000-området *Långfjället-Städjan-Nipfjället* (SE0620001) (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2020).

4.2 Geografiskt

Geografisk avgränsning av lokal respektive regional population och konsekvenser har utgått från det naturliga utbredningsområdet för de fågelarter som förekommer i Fjäternvålen. För lokal population tolkat Fjäternvålen med närmast liggande fjäll- och skogsmiljöer i Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället liksom i angränsande delar av Dalarna, Härjedalen, Trøndelag och Innlandet (Figur 4). För regional population tolkat som närmaste fjällkedjan i Dalarna, Härjedalen, Trøndelag och Innlandet.

Vad som är lokal respektive regional population skiljer sig till viss del åt för olika arter. I bedömningen av störning på populationsnivå har definition av lokal respektive regional population gjorts för respektive art, se kapitel 6.2.

Figur 4. Ungefärlig avgränsning av lokal och regional population.

² Berguv, Brushane, Fiskgjuse, Fjällpipare, Hökuggla, Kungsörn Ljungpipare, Silvertärna, Smalnäbbad simsnäppa, Smålom, Spillkråka, Stenfalk, Tjäder, Trana och Tretåig hackspett. Notera att det bedöms saknas lämpliga livsmiljöer inom eller i direkt anslutning till planområdet i Fjäternvålen för sex av dessa utpekade arter (brushane, fiskgjuse, silvertärna, smalnäbbad simsnäppa, smålom och trana). Inga inrapporterade fynd har noterats av dessa sex arter, varken i artportalen eller i fält.

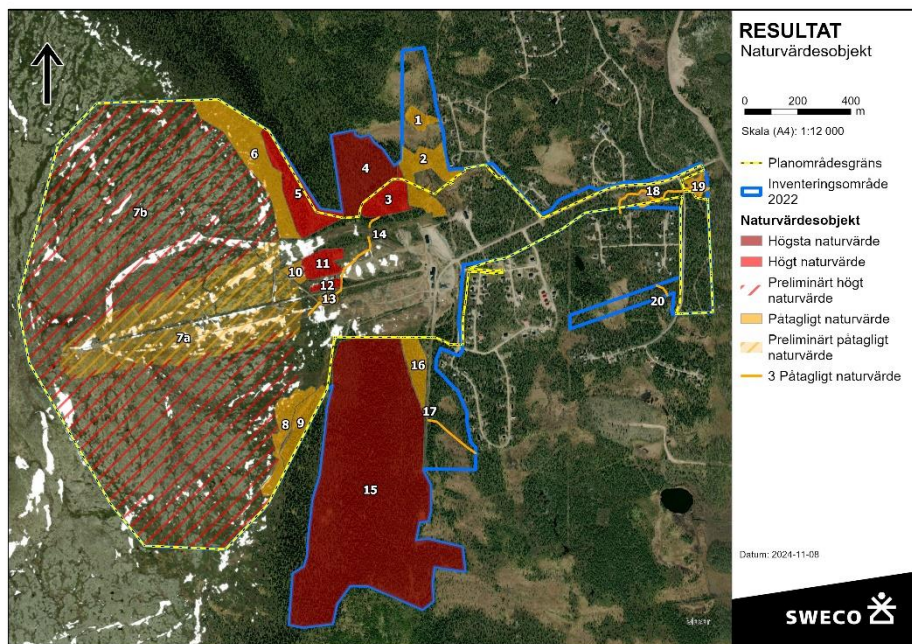
4.3 Tidsmässigt

Urvalet av arter baseras på observationer gjorda i området mellan åren 2000–2024. Bedömning görs av risk för störning på kort sikt, vilket motsvarar byggskede, och lång sikt vilket motsvarar driftskede. Driftskedet uppskattas till ca 50 år, vilket är liftens livslängd.

5 Förutsättningar och avgränsningar

5.1 Naturmiljöer i Fjätersvålen

Projektområdet omfattar den östra delen av fjället Fjätersvålen med omgivande skogsmark. En NVI utfördes inom detta område samt på den östra sluttningen av fjället under 2022 inklusive i området runt skidanläggningen öster om fjället. Under 2023 gjordes en fågelinventering och under 2024 en artspecifik inventering. Resultatet av dessa två inventeringar har föranlett en revidering av NVI och naturvärdesobjekt har delvis klassats om (Sweco, 2022_reviderad 2024), se Figur 5.

Figur 5. Naturvärdesobjekt som identifierades vid naturvärdesinventeringen (Sweco, 2022_reviderad 2024).

Resultatet av naturvärdesinventeringen är att totalt 21 naturvärdesobjekt identifierats under inventeringen 2022 (Sweco, 2022_reviderad 2024).

- Två områden med klass 1 (högsta naturvärde) som är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.
- Fem områden med klass 2 (högt naturvärde) som är av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.
- 14 områden med klass 3 (påtagligt naturvärde) som är av särskild betydelse och att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.
- 14 av naturvärdesobjekten utgjordes av naturtypen skog och träd, fyra objekt av naturtypen vattendrag och ett objekt av naturtypen myr och två av fjäll.

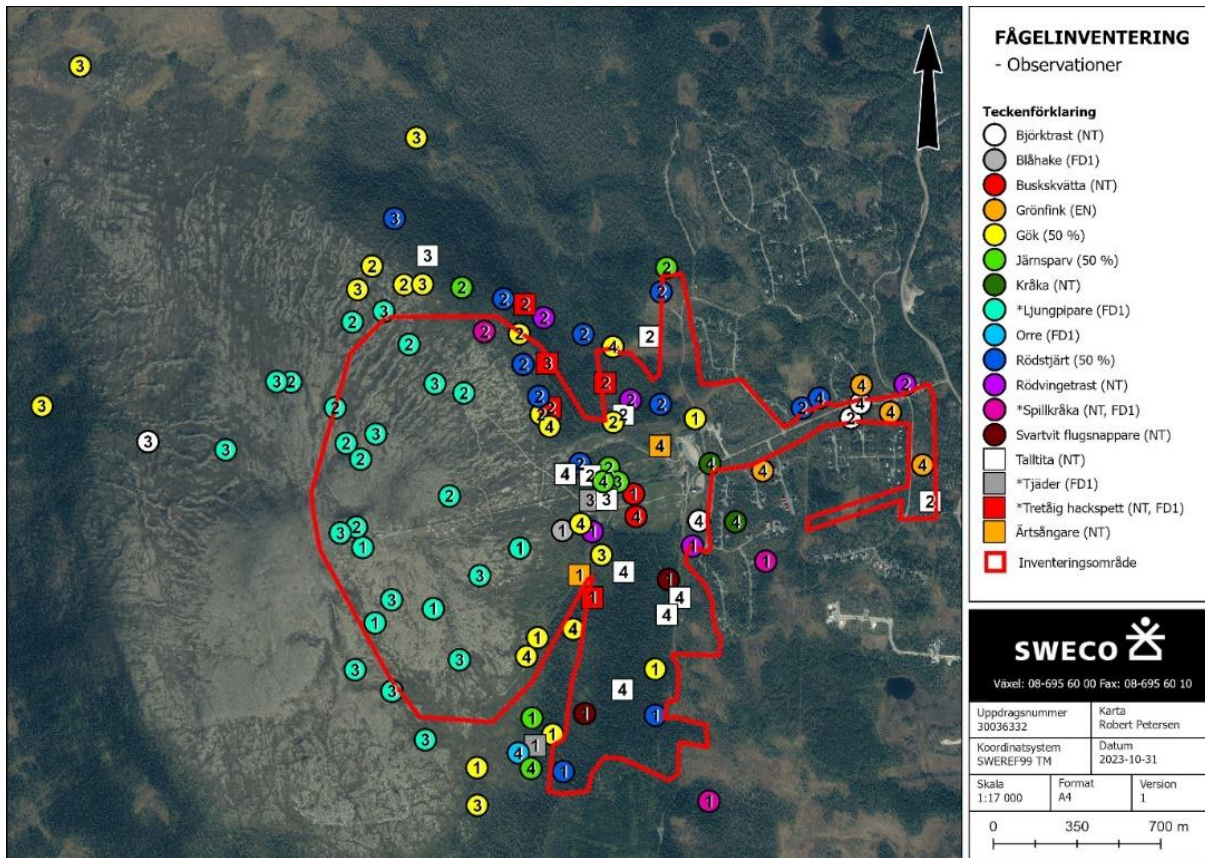
5.2 Fågelförekomster i Fjätersvålen

Totalt finns 96 (46 + 50) fågelarter noterade i Fjätersvålen. Vissa arter har noterats i den NVI som utfördes under 2022 (Sweco 2022_reviderad 2024), andra arter i den riktade fågelinventering som utfördes under 2023 (Sweco, 2023a). Utöver detta finns även fynd av ytterligare arter inrapporterade i Artportalen mellan åren 2000 – 2024.

Totalt identifierades 46 fågelarter i fält i området. Utöver dessa finns ytterligare 50 arter noterade mellan åren 2000 – 2024 i Artportalen. En majoritet av dessa arter avser fågelobservationer i Fjätersvålen närmaste omgivning, men vissa fågelobservationer är även gjorda på flera kilometers avstånd från Fjätersvålen. En del observationer saknar kommentarer eller närmare specificering vilket gör det svårt att analysera dessa fynd.

Vid NVI 2022 observerades tolv fågelarter i fält: blåhake, bergfink, bofink, gök, koltrast, kungsfågel, lövsångare, ringduva, skata, talgoxe, tjäder och spår av tretåig hackspett (NT) (Sweco 2022_reviderad 2024). Den riktade fågelinventeringen utfördes inom planområdet samt en buffertzön (Sweco, 2023a). Syftet med fågelinventeringen var att kartlägga förekomst och revir av häckande fågelarter, med särskilt fokus på arter utpekade i bevarandeplanen för Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället. Resultatet av inventeringen visade att arterna stenskvätta och ängsbiplärka förekom rikligt uppe på kalfjället och ljungpipare och fjällripa förekom tämligen allmänt. I skogslandskapet nedanför fjället dominerade gök, rödstjärt, talltita och lövsångare. Bland övriga arter kan särskilt nämnas en säkerställd häckning av ett par ringtrast strax söder om fjälltoppen samt en säkerställd häckning av tornfalk i byn Fjätersvålen. Däröver observerades enstaka dalripor utmed fjällbäcksdalen söder om fjälltoppen. Av de 46 identifierade arterna i fält var totalt 17 arter så kallade *prioriterade arter*³ (Figur 6), enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets definition (2023 och 2024) och 29 var övriga arter (Bilaga 1, komplett artlista med hotkategori m.m.).

³ *Prioriterade arter* enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverkets definition (2023) är arter som antingen är listade i nationella rödlistan, 2020, är förtecknade i EU:s fågeldirektivs bilaga 1 eller har populationer som har minskat med mer än 50 % sedan 1980.

Figur 6. Observationer av prioriterade fågelarter i inventeringsområdet i den riktade fågelinventeringen (Sweco, 2023a). Siffror anger inventeringstillfälle. Asterisk (*) avser utpekade arter enligt Natura 2000-området. 50 % avser arter vars populationer halverats sedan 1980. FD1 avser arter förtecknade i EU:s fågeldirektivs bilaga 1. Övriga förkortningar avser rödlistekategorier (NT = Nära hotad, EN = Starkt hotad).

6 Metod

Metod för urval av fågelarter samt för bedömning av betydande störning på bevarandestatus och på kontinuerlig ekologisk funktion ges nedan.

6.1 Urval av relevanta fågelarter

6.1.1 Sällning i flera steg

För att avgränsa vilka fåglar som har högst relevans i artskyddsarbetet och behöver utredas vidare togs en avgränsningsmetod fram som bygger på att områdets förekommande fågelarter sällas i flera steg.

Totalt fanns 96 fågelarter noterade i Fjäternvålen (se Bilaga 1 för komplett artlista). Av dessa var 46 fågelarter från fynd i fågelinventeringen (Sweco, 2023a) medan 50 fågelarter var fynd i artportalen mellan åren 2000–2023.

Dessa ingående 96 fågelarter klassificerades före sällning enligt nedanstående tre relevanskriterier:

Relevanskriterium 1 arter knutna till Natura 2000-området Långfjället-Städjan-Nipfjället (SE0620001) som antingen:

- a) Utpekade N2000-arter⁴ i bevarandeplanen för SE0620001
- b) Typiska N2000-arter för de förekommande naturtyperna inom planområdet (taiga, fjällbjörkskog eller alpin rished)

Relevanskriterium 2 häckande fågelarter (som observerats med häckningskriterium eller annan liknande aktivitet).

Relevanskriterium 3 Andra artskyddsarter, så kallade *prioriterade fågelarter*:

- a) Arter listade i Fågeldirektivet, Bilaga 1
- b) Arter som är hotade/rödlistade enligt Rödlistan 2020
- c) Arter med mer än halverad population sedan 1980.

Sweco har under workshop med ornitologisk expertis, gått igenom alla artfynd som omfattas av något eller flera relevanskriterier och gjort en bedömning av tillfredsställande population för alla ingående arter på lokal nivå.

6.1.1.1 Sällning, steg 1

I sällningens första steg sorterades 49 fågelarter bort (47 arter blev kvar) från fortsatt utredning (Bilaga 2), då dessa inte uppfyllde någon av de ovanstående tre relevanskriterierna. Dessa arter var varken utpekade i bevarandeplanen, ej heller typiska arter för de förekommande Natura 2000-naturtyperna inom planområdet och inte sk *prioriterade fågelarter* enligt Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket, 2023 och 2024 (Bilaga 1-arter i ASF, rödlistade eller art som minskar mer än 50%).

⁴ Notera att följande sex utpekade arter: *brushane*, *fiskgjuse*, *silvertärna*, *smalnäbbad simsnäppa*, *smålom* och *trana* inte finns med bland de ursprungliga 96 arterna som ingår i sällningen eftersom inga fynd av dessa arter har gjorts under fältinventeringen eller finns inrapporterade i artportalen. Det bedöms även saknas lämpliga livsmiljöer inom eller i direkt anslutning till planområdet för dessa arter i Fjäternvålen.

6.1.1.2 Sällning, steg 2

I sällningens steg 2 sorterades ytterligare sju fågelarter bort (40 arter blev kvar) (Bilaga 3). De bortsorterade arterna var: bergguv, bläsand, drillsnäppa, storlom, svarthakedopping, svärta, sångsvan. Dessa har ej observerats i Fjätersvålen och/ eller bedöms sakna lämpliga livsmiljöer inom eller i direkt anslutning till planområdet.

Resultatet av sällningen i sista steget resulterade i att 40 arter av totalt 96 arter kvarstod för vidare hantering (Tabell 3). Dessa 40 fågelarter bedömdes uppfylla en eller flera av relevanskriterierna för avgränsningen ovan och förekom i inventeringen (Sweco 2023a) eller som inrapporterade fynd i artportalen 2020–2023. De bedömdes även vara relevanta för vidare bedömning av bevarandestatus och livskraftig population och risk för störning från planerad exploatering inom projektområdet och ett genomförande av detaljplanen. Tabell 3 redovisar de 40 relevanta och framsållade arterna som utreds vidare och ingår i Natura 2000-prövningen i specifik MKB.

Tabell 3: Relevanta arter (40 st) som är resultatet av sällning i flera steg baserat på fynd i fält (Sweco 2023a och 2023b eller som fynd i artportalen).

Relevanskriterium 1: Natura 2000-arter					Relevans- kriterium: 2	Relevanskriterium 3: Prioriterade arter				
Art	Utpökad art, Natura 2000	Typisk art: Taiga, 9010	Typisk art: Fjäll-björkskog, 9040	Typisk art: Rished ovan skogsodlingsgräns, 4060	Häcknings- kriterier	Fågel-dir. (B1)	Rödlistan	50%-minskning	Fynd Sweco, 2023a, 2023b	Fynd Artportalen 2000–2023
Bergfink			x		x		LC		x	
Björktrast					x		NT		x	
Blåhake					x	x			x	
Buskskvätta					x		NT		x	
Dalripa				x	x				x	
Duvhök					x		NT	x		x
Enkelbeckasin					x		NT			x
Fjällpipare	x				x	x				x
Fjällripa				x	x				x	
Gråsiska			x		x					x
Gråspett		x			x	x				x
Grönfink					x		EN		x	
Gulspurv					x		NT			x
Gök					x			x	x	
Hussvala					x		VU			x
Hökuggla	x				x	x				x

Järnsparv					X			X	X	
Järpe		X			X	X	NT			X
Kråka					X		NT		X	
Kungsörn	X				X	X	NT			X
Lavskrika		X			X	X				X
Ljungpipare	X			X	X	X			X	
Mindre hackspett		X	X		X		NT			X
Orre					X	X			X	
Pärluggla		X			X	X				X
Ringtrast					X				X	
Rödstjört					X			X	X	
Rödvingetrast					X		NT		X	
Sparvuggla					X	X				X
Spillkråka	X	X			X	X	NT		X	
Stenfalk	X		X		X	X	NT			X
Svartvit flugsnappare					X		NT		X	
Sävsparv					X		NT			X
Tallbit		X			X		VU			X
Talltita					X		NT		X	
Tjäder	X	X			X	X			X	
Tofsmes		X			X					X
Tornseglare					X		EN			X
Tretåig hackspett	X	X	X		X	X	NT		X	
Ärtsångare					X		NT		X	

6.2 Artvisa bedömningar

Bedömning av risk för störning gjordes artvis för de 40 relevanta fågelarterna under tre workshops där ornitologisk expertis (Robert Petersen) och artskyddsexpert (Karolina Nittérus) deltog. MKB-ansvarig (Emma Campbell) och handläggare (Tilda Lindkvist) närvarade vid utformning av metod samt bedömning av lämplig avgränsning.

6.2.1 Bedömning av bevarandestatus och tillfredsställande populationsnivå

För att fastställa om de relevanta arterna har en tillfredsställande populationsnivå gjordes en bedömning av varje arts lokala population och dess lokala-regionala bevarandestatus i förhållande till förekomsten på nationell nivå utifrån ArtDatabankens senast gällande information. Detta gjordes för alla 40 relevanta (framsållade) fågelarter i Fjäternvålen som bedömdes riskera störning.

Nationell bevarandestatus bedöms vanligen av ArtDatabanken och finns för ett flertal arter noterat på Artfakta. För några Natura 2000-arter finns motsvarande bedömningar framtagna av Naturvårdsverket (2009, 2011, 2012a-2012c och

2020). Bedömningen av regional bevarandestatus för en art baserades på populationsskattningar för landskapen Dalarna och Härjedalen från dels Ottosson m.fl. (2012) och dels Dalalistan (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen i Dalarna, 2024). Detta kompletterades med populationsskattningar hämtade från BirdLife Norge. Bedömningen av lokal bevarandestatus baserades på platsspecifik information t.ex. genom inventeringsresultat i området samt lokala fågelobservationer i Artportalen och Artsobservationer.

6.2.2 Bedömning av risk för störning

För att utvärdera risk för störning på relevanta arter bedömdes och utvärderades tillfredställande population, bevarandestatus (utbredningsområdet, populationsnivån på lokal, regional och nationell nivå, livsmiljökvalitet och framtidsutsikter) samt kontinuerlig ekologisk funktion, KEF, för relevanta arter.

Dessa bedömningar sattes i relation till följande ekologiska parametrar:

- Det lokala områdets (Fjätersvåls och närliggande fjäll- och skogsmiljöers) ekologiska värde för den aktuella arten.
- Artens störningskänslighet (för habitatförlust, habitatförsämring, mänsklig närvaro, barriäreffekter, urbanisering, buller etc.)
- Oro för artens population (lokalt, regionalt, nationellt) av den planerade verksamheten.

Resultatet av bedömningen av risk för störning gjordes enligt en skala från stor – måttlig – liten risk för störning alternativt neutral (försumbar) risk för störning enligt nedanstående definitioner:

- **Stor risk för störning** – när arten störs mycket och bestående på lokal/regional-nationell nivå (över 10 mils radie) med avseende på populationsnivå eller KEF. Artens användning av området bryts och lokal/regional population upphör och arten behöver flytta utanför regionen varmed arten försvinner från regionen.
- **Måttlig risk för störning** – när arten riskerar att störas i måttlig grad och tillfälligt på lokal/regional nivå (inom några mils radie) med avseende på populationsnivå eller KEF. Artens användning av området störs måttligt så att individer behöver flytta på sig men förblir inom regionen.
- **Liten risk för störning** – när arten riskerar att störas i liten grad och endast tillfälligt på lokal nivå (inom några kilometers radie) med avseende på populationsnivå eller KEF. Artens användning av området störs temporärt men upphör inte och enstaka individer kan flytta till närmiljön och blir kvar lokalt.
- **Neutral (försumbar) risk för störning** – när arten inte riskerar att störas varken lokalt-regionalt eller nationellt, varken tillfälligt eller bestående med avseende på populationsnivå eller KEF.

Efter bedömningen om risk för störning på fåglar gjordes en sammanfattande bedömning om förbud enligt artskyddsförordningen utlöses eller ej för de arter där det bedömdes finnas risk för störning på populationsnivå eller KEF (dessa bedömningar redovisas under avsnitt 7 och 10).

6.3 Kunskapsunderlag

I detta PM har uppgifter om områdets förekommande fågelarter och naturvärden samlats in via genomförda fältinventeringar i området samt från inrapporterade fynd i Artportalen och Artsobservationer mellan 2000–2024 (SLU Artdatabanken, 2024; Artsdatabanken, 2024). Naturvärdesinventeringen utfördes av Sweco under 2022 (Sweco, 2022_reviderad 2024) enligt SIS-standard. Därtill utfördes en riktad fågelinventering av Sweco under 2023 (Sweco, 2023a) som följer metodiken för *förenklad revirkartering för fjäll* (Naturvårdsverket, 2012a). Båda dessa fältinventeringar har tagits fram på uppdrag av Fjätersvålen AB inom ramen för detaljplaneringen. Inventeringarna följer vedertagen metodik inom området och har utförts av personal med hög kompetens inom respektive område.

Vidare har uppgifter om berörda fågelarters ekologi, utbredningsområden och populationsstatus på regional- och nationell nivå inhämtats från Naturvårdsverkets art- och naturtypsvisa vägledningar för fåglar del 1-4 (Naturvårdsverket 2003a-2003d), BirdLife Sveriges artvisa vägledningar (BirdLife Sverige, 2024), BirdLife Norges hemsida (BirdLife Norge, 2024), *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst* (Ottosson m.fl., 2012) samt *Dalalistan* (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen i Dalarna, 2024).

7 Risk för störning

7.1 Relevanta arter som riskerar att störas

De artvisa bedömningarna som gjordes för de 40 relevanta arterna resulterade i en lista på elva arter som riskerar att störas av en exploatering i Fjätersvålen. Den sammantagna bedömningen för dessa elva arter redovisas i Tabell 4 och baseras på bedömd bevarandestatus (lokalt, regionalt och nationellt), tillfredsställande population och kontinuerlig ekologisk funktion för respektive art. Det handlar dels om åtta arter som är utpekade i bevarandeplanen för Natura 2000-området *Långfjället -Städjan-Nipfjället* (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2020), dels ytterligare fyra arter (Tabell 4).

Störst risk för störning bedöms föreligga för kalfjällsarter som häckar på eller i närmiljön till fjället. Skälet är att fjällmiljöer både är en hotad miljötyp genom ökat exploateringstryck och på grund av pågående klimatförändring som förskjuter trädgränsen högre upp. Flertalet högfjällsarter har dessutom begränsade fågelpopulationer och blir därmed mer känsliga för störning. Fyra arter har otillräcklig bevarandestatus på lokal nivå och bedöms därför som särskilt känsliga för störning: blåhake, fjällpipare, fjällripa och ringtrast (understruken arter, Tabell 4).

Tabell 4: Bedömning för de elva arter som riskerar att störas av projektet i Fjätersvålen. Understruken arter bedöms som särskilt känsliga för störning i Fjätersvålen. O och G står för ogynnsam respektive gynnsam.

Artnamn	Bevarandestatus (Nationellt)	Bevarandestatus (regionalt)	Bevarandestatus (lokalt)	Fortsatt tillfredsställande population (lokalt) -Arten förblir inom sitt naturliga utbredningsområde -Långsiktigt stabil population	Fortsatt KEF (lokalt) =området behåller de egenskaper som gör det värdefullt för artens överlevnad	Risk för störning
<u>Blåhake</u>	G	G	O	Ja	Ja, häckningsområde	<u>Liten-måttlig</u>
<u>Fjällpipare*</u>	G	G	O	Ja	Ja, häckningsområde	<u>Liten</u>
<u>Fjällripa</u>	G	G	O	Ja	Ja, häckningsområde	<u>Liten</u>
Hökuggla*	G	G	G	Ja	Ja, födosöksområde	Neutral
Kungsörn* (NT)	O	G	G	Ja	Ja, födosöksområde	Neutral - liten
Ljungpipare*	G	G	G	Ja	Ja, häckningsområde	Neutral - liten
<u>Ringtrast</u>	G	G	O	Ja	Ja, häckningsområde	<u>Liten-måttlig</u>
Spillkråka* (NT)	O	G	G	Ja	Ja, häckningsområde	Neutral
Stenfalk* (NT)	O	G	U	Ja	Ja, födosöksområde?	Neutral - liten
Tjäder*	G	G	G	Ja	Ja, häckningsområde	Neutral
Tretåig hackspett* (NT)	O	G	G	Ja	Ja, häckningsområde	Neutral

7.2 Övriga relevanta arter

För återstående 29 av de 40 relevanta arterna bedömdes ingen risk för störning uppstå på populationsnivå (varken lokalt, regionalt eller nationellt) eller på KEF av en exploatering i Fjätersvålen. Dessa arter redovisas i Tabell 5, nedan.

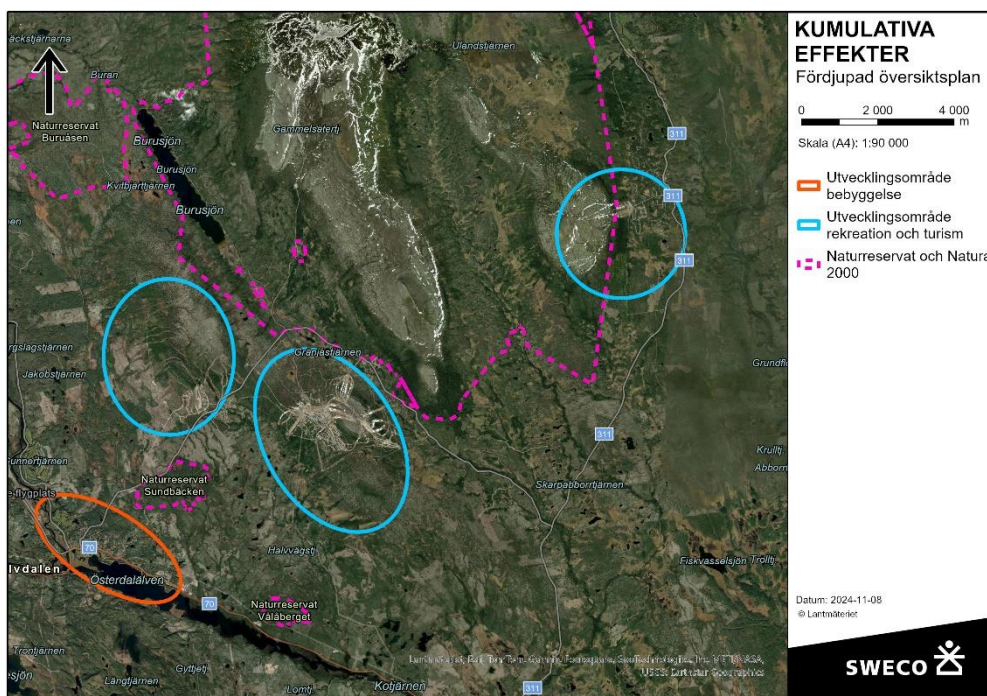
Tabell 5: Övriga 29 arter som inte bedöms störas av projektet i Fjätersvålen.

Artnamn	Bevarandestatus (Nationell)	Bevarandestatus (regionalt)	Bevarandestatus (lokalt)	Fortsatt tillfredställande population (lokalt) -Arten förblir inom sitt naturliga utbredningsområde -Långsiktigt stabil population	Fortsatt KEF (lokalt) =området behåller de egenskaper som gör det värdefullt för artens överlevnad	Risk för störning (lokalt)
Bergfink	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Björktrast	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Buskskvätta	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Dalripa	G	O	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Duvhök	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Enkelbeckasin	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Gråsiska	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Gråspett	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Grönfink	D	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Gulspurv	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Gök	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Hussvala	D	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Järnsparv	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Järpe	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Kråka	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Lavskrika	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Mindre hackspett	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Orre	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Pärluggla	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Rödstjärt	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.

Artnamn	Bevarandestatus (Nationell)	Bevarandestatus (regionalt)	Bevarandestatus (lokalt)	Fortsatt tillfredställande population (lokalt) -Arten förblir inom sitt naturliga utbredningsområde -Långsiktigt stabil population	Fortsatt KEF (lokalt) =området behåller de egenskaper som gör det värdefullt för artens överlevnad	Risk för störning (lokalt)
Rödvingetrast	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Sparvuggla	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Svartvit flugsnappare	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Sävsparv	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Tallbit	D	U	U	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Talltita	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Tofsmes	G	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Tornseglare	D	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.
Ärtsångare	O	G	G	Ja	Ja	Arten störs inte av projektet.

8 Kumulativa effekter

Kumulativa effekter skulle kunna uppstå i ett större geografiskt område, fjällmassivet i stort. När turistnäringen utvecklas på många platser samtidigt, ökar sannolikt besöksstrycket i det skyddade området från flera håll. Fördjupad översiktsplanering pågår för området runt Idre och Fjätersvålen och en fördjupad översiktsplan samråddes under våren 2024. En fördjupad översiktsplan är inte juridiskt bindande, men visar kommunens önskade utveckling för ett område och vilka hänsyn kommunen avser att ta i sin fortsatta planering. I Figur 7 nedan visas huvuddragen i den fördjupade översiktsplanen i relation till Natura 2000-området Långfjället – Stådjän – Nipfjället och naturreservatet Stådjän-Nipfjället.

Figur 7. Ungefärlig avgränsning av utvecklingsområden utpekade i fördjupad översiktsplan.

Ett genomförande av den fördjupade översiktsplanen (samrådsversionen) utgör i detta PM ett så kallat worst-case-scenario för utvecklingen i området runt Natura 2000-området.

Skogsbruksåtgärder i området bedöms också kunna utgöra risker för kumulativa effekter i form av störning, barriärer och minskat livsutrymme för områdets fågelfauna. När detta PM författats finns dock inte någon kännedom om åtgärder som exempelvis planerade avverkningar (avverkningsanmälningar) inom skogsbruket eller exploatering som riskerar ge kumulativa effekter i planområdets omedelbara närhet.

Kumulativa effekter kan även uppstå inom planområdet när påverkan sker på flera platser inom planområdet samtidigt.

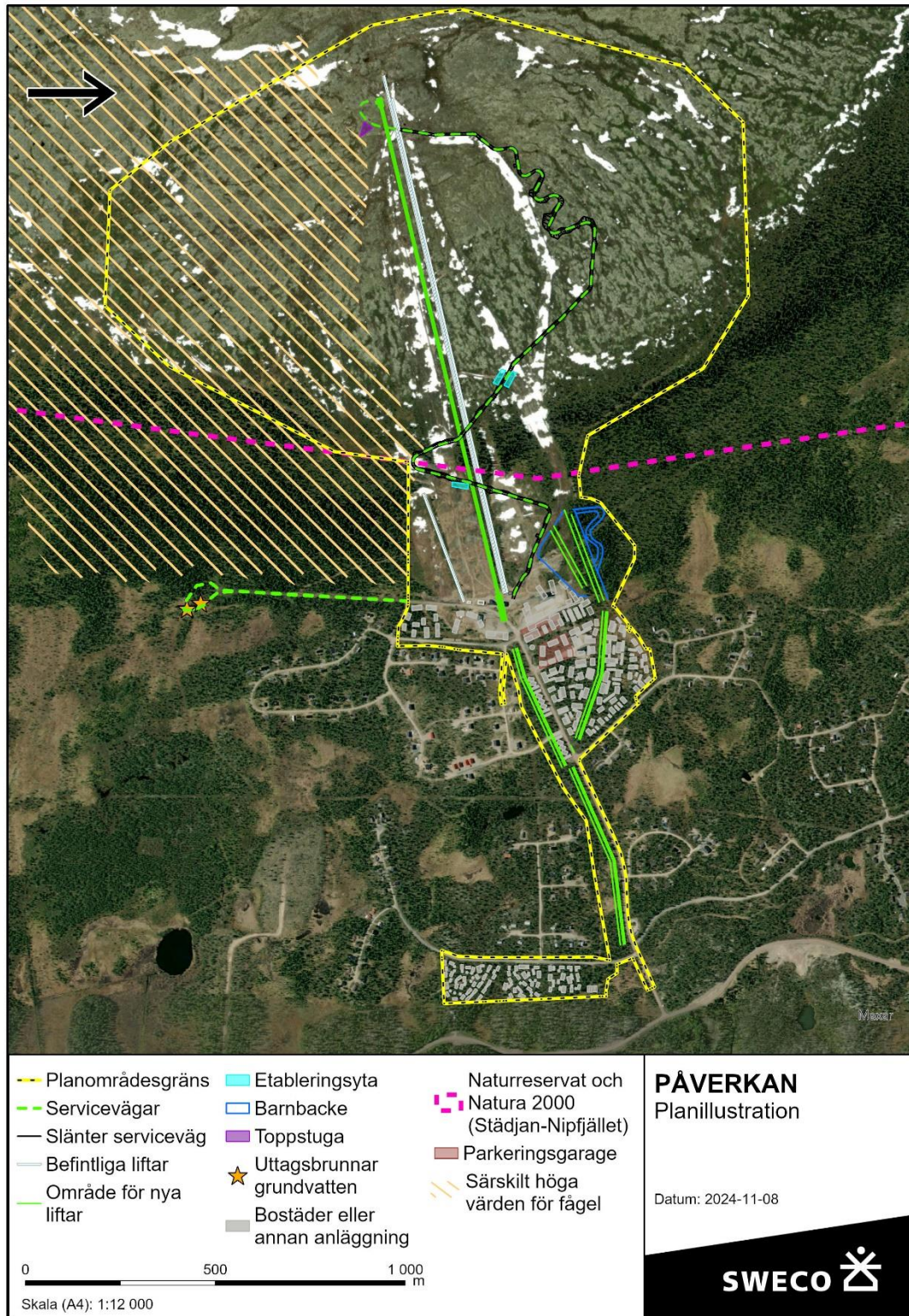
Det är främst de kalfjällshäckande arterna som bedöms kunna påverkas av ökad turism under barmarkssäsong samt skogsfåglar som påverkas av modernt skogsbruk.

9 Diskussion och slutsatser

Utifrån inventeringarna bedöms den södra sidan, till vänster om nuvarande lift (orange skraffering, Figur 8) vara en så kallad "hot spot" (artrikt område) och ha mycket stort värde för fågellivet i området. Orsakerna är flera:

- Flera naturliga bäckraviner med intressant klippterräng som är av stort värde för fågelfaunan, förekommer i området.
- Ett större sammanhängande skogsområde breder ut sig i direkt anslutning till området med bäckravinerna, nedanför den södra kalfjällsidan. Skogsområdet består av gles fjällbjörkskog som övergår i tätare barrskog (taiga). Hela detta skogsområde och landskapsavsnitt är till synes opåverkat av modernt skogsbruk och har klassats som habitattyp taiga av fullgod kvalitet (klass 1, högsta naturvärde) i NVI, (Sweco 2022_reviderad 2024). I Figur 4 har detta skogsparti objektnummer 9 och 15 i bilden och fjällbjörkskogen objektnummer 8.
- Både den södra fjällsidan och taigan nedanför ligger dessutom i sydvänt läge, vilket genererar gynnsamma förutsättningar för blommande växter, pollinerare och övriga insekter som utgör föda för fågellivet i området.
- Hela området från fjälltoppen och ned i dalen har en till synes opåverkad och intakt hydrologi med naturlig och riklig ytavrinning och intakt flödesregim som bidrar till artrikedom och mångfald av både växter och djur som förekommer i hela Fjätersvålen.

Hela reservatet och Natura 2000-området samt områdena strax nedanför fjällmassiven har värden för fågellivet. Mer lokalt i Fjätersvålen, och kopplat till detaljplanering och andra åtgärder i området, gör dock ovanstående punkter sammantaget att den södra fjällsidan och ner mot fjällfoten utgör något högre värden för fågellivet än generellt.

Figur 8. Område med särskilt höga värden för fågel i Fjätervålen markerat med orange skraffering.

10 Rekommenderad hänsyn

Följande skadelindringshierarki rekommenderas i artskyddsarbetet för fågel kopplat till exploatering och verksamhet i projektområdet:

1. Exploatering som innebär större avverkning och störning på den södra fjällsidan bör undvikas. Detta gäller både högfjällsmiljön (utom redan i anspråkstagen, störd och sliten mark vid toppen och liften), fjällbjörskogen samt barrskogsbältet nedanför (orange skraffering, Figur 8). Speciellt viktig att skydda från exploatering är bäckravinerna och klippterrängen som förekommer på sydsidan inklusive naturlig hydrologi inom orange skraffering.
2. Vid exploatering på kalfjället är det av största vikt att tillse att områdets hydrologiska förhållanden så långt som möjligt lämnas orörda och förblir intakta för att upprätthålla artrikedom. Detta gäller inom hela området på båda sidor om lift och i rand-områden, utanför planområdet.
3. Samlokalisering bör ske av all exploatering för att minimera ytterligare slitage på markskikt samt för att minimera störning och säkerställa kontinuerlig ekologisk funktion för områdets fågelarter.
4. Skogsmiljöerna och de fuktiga miljöerna nedanför kalfjället, objekt 8, 9, Figur 4, är skyddade inom reservatets gränser. Objekt 15 är beläget utanför reservatet och möjligheterna för långsiktigt skydd mot negativ påverkan skulle gynna biologisk mångfald generellt och fågelfaunan särskilt.
5. Motsvarande taigabälte på norra sidan om planområdet, med stor andel intressant myrmark på bergets släntfot bör också utredas för långsiktigt skydd mot negativ påverkan. Vid eventuell fortsatt detaljplanering i anslutning till nu föreslaget detaljplaneområde, bör planeringen verka för att minska risken för fragmentering av området.

11 Bedömning om förbud utlöses enligt artskyddsförordningen

En bedömning om förbud utlöses enligt artskyddsförordningen ska göras för de ingående fågelarterna i detta PM. Svaret baseras på följande frågor:

Är den planerade åtgärden förenlig med artskyddsförordningen eller utlöses förbud mot att:

- avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
- avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
- samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
- *avsiktligt störa*⁵ vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att:
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivån.

Nedan görs slutsatser kring förbud för de elva arter där risk för störning föreligger enligt ovanstående definitioner.

Arter noterade med * är utpekade i Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*.

11.1 Relevanta arter som riskerar att störas

11.1.1 Blåhake

Blåhake är varken rödlistad eller utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Blåhake är en sparsam häckfågel i Dalarna med uppskattningsvis 900 par i länet (Ottosson m.fl., 2012).

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för blåhake trots liten-måttlig störning (Tabell 4) i artens häckningsmiljö (buskvegetation) i samband med den planerade exploateringen. Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen för blåhake baseras på följande:

-Bevarandestatus: Blåhake har gynnsam bevarandestatus på nationell- och regional nivå men otillräcklig bevarandestatus på lokal nivå. På lokal nivå bedöms dock bevarandestatusen vara otillräcklig baserat på det lilla och begränsade utbredningsområdet och utifrån artens krav på livsmiljöer samt den lilla begränsade populationen av blåhake som finns i Fjätersvålen med omnejd. Häckningsmiljöer i form av blöt fjällbjörkskog och videbuskage på fjällslutningen förekommer i begränsad mängd på lokal nivå. De planerade åtgärderna bedöms ändå inte försvåra möjligheten att nå eller upprätthålla gynnsam bevarandestatus på lokal nivå då tillräcklig mängd lämplig biotop blir

⁵ Skogsstyrelsen & Naturvårdsverket (2023) definierar *avsiktlig störning* som verksamheter som påverkar en arts chanser till överlevnad, fortplantningsframgång eller reproduktionsförmåga, eller som leder till en minskning av det bebodda området eller till att arten förflyttas eller fördrivs. Även om syftet med åtgärden inte är att fånga eller döda vilda fåglar så är åtgärden förbjuden om verksamheten förhindrar återupprättandet av fåglars populationer till en tillfredsställande nivå.

kvar. Blåhake bedöms bli kvar inom sitt nuvarande utbredningsområde och nuvarande lokalpopulation förblir stabil i framtiden.

- KEF: Arten är knuten till sydslutningens fuktigare partier och bäckraviner och området har en ekologisk funktion som häckmiljö för arten. En-två par bedöms häcka i Fjätervålen. Noterad med häckningskriterier i riktad fågelinventering (Sweco 2023a). Ett sjungande exemplar noterades i de buskmarker av vide och björk- och gransly som bildats invid skidbacken. Bedömningen är att tillräcklig mängd lämpliga häckningsmiljöer (buskvegetation i blötare miljöer) blir kvar inom området på lokal nivå både inom och utanför detaljplaneområdet, vilket medför att ingen betydande störning uppstår på områdets ekologiska funktion som häckmiljö för arten. KEF bedöms därför kvarstå och arten bedöms kunna häcka även fortsättningsvis i närområdet.

-Rekommenderad hänsyn: Arten är känslig för habitatförsämring och habitatförstörelse. Om hydrologin i området inte påverkas bedöms artens livsmiljöer (buskvegetation i fuktiga lägen) kvarstå. Tillräckliga försiktighetsmått kommer kunna vidtas för arten genom att så mycket buskvegetation som möjligt lämnas för fri utveckling inom planområdet och etablering av ny buskvegetation sker på lämpliga platser inom centrumplanen. Hydrologin i området säkerställs genom dagvattenlösningar för att undvika hydrologisk försämring av blötare buskmiljöer.

11.1.2 Fjällpipare*

Fjällpipare är inte rödlistad men är utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Fjällpipare är relativt ovanlig med 50 par i Dalarnas län (Ottosson m.fl., 2012). Arten förekommer på sju olika bergsmassiv allra närmast fjätervålen (Transtrandsfjällen, Fulufjället, Häggingfjället, Städjan, Nipfjället, Långfjället/Grövelsjön, Sånfjället).

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för fjällpipare trots liten störning (Tabell 4) i artens häckningsmiljö (alpin rished) i samband med den planerade exploateringen på fjället. Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: : Fjällpipare har gynnsam bevarandestatus på nationell- och regional nivå men otillräcklig bevarandestatus på lokalnivå baserat på dåligt utbredningsområde lokalt, liten lokal population, hotad lokal livsmiljö kvalitet (alpin rished) och artens framtidsutsikter. Trots detta bedöms inte någon betydande störning som påverkar arten ske av de planerade åtgärderna. Orsaken är att det bedöms finnas en så pass riklig mängd alpin rished av rätt kvalitet i närområdet och inom Natura 2000-området/reservatet att den lokala populationen av fjällpipare bedöms kvarstå inom artens nuvarande utbredningsområde. Populationen lokalt bedöms därför förbli stabil.

- KEF: Arten har rapporterats med säkerställd häckning i form av flygfärdiga ungar och bobsök i Fjätervålen och bedöms främst häcka sporadiskt eller tillfälligt i Fjätervålen med något enstaka par. Platsen är dock ingen optimal häckningsmiljö på grund av sin låga altitud, ringa storlek och isolering. Troligen utgör Fjätervålen en buffertlokal till närliggande bergsmassiv och till kärnområdena som finns västerut. Även om rishedshabitatet påverkas något av både den planerade exploateringen samt av pågående klimatförändringar, så är bedömningen att ingen betydande störning uppstår och att det långsiktigt kommer finnas tillräcklig mängd lämpliga häckningsbiotoper kvar i området runt

Fjätersvålen och med rätt habitatkvalitet för att arten ska kunna fortsätta nyttja området för häckning. Områdets ekologiska funktion som häckningsplats kvarstår även i framtiden.

-Rekommenderad hänsyn: Fjällpipare är relativt okänslig för mänsklig störning. Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden med redan störd mark kan lämpliga häckningsmiljöer för fjällpipare undvikas. Turism på fjället under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled).

11.1.3 Fjällripa

Fjällripa är varken rödlistad eller utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. 750 par av fjällripa bedöms finnas i Dalarnas län (Ottosson m.fl., 2012). Arten tämligen allmän art på kalfjället, med uppskattningsvis totalt tre par i Fjätersvålen.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för fjällripa trots liten störning (Tabell 4) i artens häckningsmiljö (alpin rished och fjällbjörkskog) i samband med den planerade exploateringen på fjället. Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Fjällripa har gynnsam bevarandestatus på nationell- och regional nivå men otillräcklig bevarandestatus på lokalnivå baserat på liten lokal populationsstorlek. Arten fluktuerar naturligt mellan olika år vilket hänger samman med naturliga fluktuationer av gnagare. När det är brist på gnagare ökar predationstrycket på ripa från rovfåglar som annars har gnagare som huvudsaklig föda. Bedömningen är att det inte sker någon betydande störning av de planerade åtgärderna som påverkar arten, eftersom det bedöms finnas en så pass riklig mängd alpin rished och fjällbjörkskog kvar i Natura 2000-området/reservatet med närliggande fjällmiljöer. Den lokala populationen av fjällripa bedöms förbli inom artens utbredningsområde och populationen förblir stabil.

- KEF: Fjätersvålen är en av flera häckningslokaler i närområdet. Två möjliga häckningar av fjällripa (par i lämplig häckningsbiotop) + en trolig häckning (upprörd, varnande). Både fjällbjörkskogen och rishedshabitatet påverkas något av den planerade exploateringen samt av pågående klimatförändringar men bedömningen är att ingen betydande störning uppstår och att det långsiktigt kommer finnas tillräcklig mängd lämpliga häckningsmiljöer kvar i Fjätersvålen på sikt. Fjällripa bedöms kunna nyttja området för häckning även i framtiden och områdets ekologiska funktion som häckningsplats kvarstår.

-Rekommenderad hänsyn: Fjällripa är relativt okänslig för störning. Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden med redan störd mark kan lämpliga häckningsmiljöer för fjällripa undvikas. Genom att turism under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled) bedöms arten på sikt anpassa sig.

11.1.4 Hökuggla*

Hökuggla är inte rödlistad men finns utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Området är lämplig biotop för hökuggla med äldre gles skog intill myrar, mossar och hyggen. Arten verkar förekomma sporadisk men fåtaligt i området, även om viss kunskapsbrist

råder. Ett fåtal inrapporterade fynd har gjorts även under senare år från Fjätersvålen.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för hökuggla på grund av att neutral (försumbar) störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Hökuggla har gynnsam bevarandestatus på nationell, regional och lokal nivå. Ingen betydande störning som påverkar arten bedöms uppstå av de planerade åtgärderna. Den lokala populationen av hökuggla bedöms förbli inom sitt utbredningsområde och populationen förblir stabil.
- KEF: Ingen betydande störning kommer att uppstå på områdets ekologiska funktion som födosöksmiljö och häckning för arten. Arten bedöms ha tillräckligt med lämpligt habitat för häckning och födosök inom området även efter planerad exploatering.
- Rekommenderad hänsyn: Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden bedöms störning kunna minimeras/undvikas. Skydd för skogsområden utanför Natura 2000-området bör utredas för att skydda arten långsiktigt.

11.1.5 Kungsörn^{NT*}

Kungsörn är både rödlistad som nära hotad (NT) i rödlistan samt är utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Äldre fåglar finns noterade på senare år från Fjätersvålen sommardag. Tre inrapporterade offentliga fynd har noterats från Fjätersvålen, varav två sommardag. Enligt Ottosson m.fl. (2012) bedöms 60 par förekomma i Dalarnas län. I Dalalistan (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen i Dalarna, 2024) uppskattas antalet till 45 par, listan är dock framtagen för arter i skogsmiljö och bygger på preliminära siffror.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för kungsörn på grund av att neutral (försumbar) - liten störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Kungsörn har otillräcklig bevarandestatus på nationell nivå men arten har gynnsam bevarandestatus på regional- och lokal nivå. Ingen betydande störning bedöms uppstå av de planerade åtgärderna som kan påverka den lokala populationen av kungsörn. Kungsörn förblir därför inom sitt nuvarande utbredningsområde och populationen förblir stabil.
- KEF: Kungsörn häckar högst sannolikt inte i Fjätersvålen utan på en eller ett par platser inom eller intill reservatet men födosöker ibland i området. I Fjätersvålen förekommer några avsnitt med äldre och grövre träd och klippterräng med god utsikt över terrängen som skulle kunna utgöra häckningsberg för arten. Analys av potentiella områden för arten och inrapporterade fynd tyder dock på att vildmarksområdena i norr uppåt Rogen troligen utgör kärnområde för kungsörn. Bedömningen är att ingen betydande störning kommer att uppstå på områdets ekologiska funktion som födosöksmiljö för kungsörn.

- Rekommenderad hänsyn: Mänsklig närvaro/störning utgör en hotfaktor för arten vid potentiella häckningsmiljöer och under häckningstid. Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden bedöms störning kunna minimeras/undvikas. Genom att turism under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled) bedöms arten på sikt kunna anpassa sig.

11.1.6 Ljungpipare*

Ljungpipare är inte rödlistad men finns utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Ljungpipare är en allmän art i närområdet och i regionen men det finns förvånansvärt få inrapporterade fynd från Fjätervålen på artportalen.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för ljungpipare på grund av neutral (försumbar) - liten störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Ljungpipare har gynnsam bevarandestatus på nationell, regional och lokal nivå. Ljungpipare är den dominerande fågelarten uppe på kalfjället i Fjätervålen och förekommer i hela området med alpin rished. Ljungpipare förblir inom sitt nuvarande utbredningsområde och populationen förblir stabil.

- KEF: Arten häckar på alpin rished som är ett nationellt minskande habitat på grund av pågående klimatiförändring. En möjlig häckning (spel/sång) + fem troliga häckningar (upprörda, varnande individer). Risk finns att enstaka revir störs och att enstaka häckande par flyttar till närområdet i mer ostörda delar på kalfjället. Den planerade exploateringen i Fjätervålen bedöms ge försumbar - liten störning på lokal population baserat på att artens kärnområde snarare är Städjan-Nipfjället. Störningen samlokaliseras dessutom till en begränsad, redan påverkad del av kalfjället. Bedömningen är därför att ingen betydande störning kommer att uppstå på områdets ekologiska funktion som häckningsmiljö för ljungpipare.

- Rekommenderad hänsyn: Ljungpipare är inte särskilt störningskänslig. Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden bedöms störning kunna minimeras/undvikas.

11.1.7 Ringtrast

Ringtrast är varken rödlistad eller utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Ringtrast har dock en liten population i Fjätervålen och arten är relativt ovanlig i Dalarnas län med 50 par (Ottosson m.fl., 2012).

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för ringtrast trots att liten - måttlig störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: ringtrast har gynnsam bevarandestatus på nationell- och regional nivå men otillräcklig på lokalnivå baserat på begränsat lokalt utbredningsområde, liten lokal population, lokal livsmiljökvalitet (fjällbjörkskog) och framtidsutsikter. Mängden lämpliga häckningsmiljöer bedöms trots detta

vara tillräcklig i området. Arten bedöms därför ha goda förutsättningar att kunna flytta på sig inom närområdet och bedöms kunna hitta nya lämpliga häckningsmiljöer av samma kvalitet som i Fjätersvålen. Bedömningen är att ringtrast förblir inom sitt nuvarande utbredningsområde och populationen förblir stabil.

- KEF: Fjätersvålen är ett av ett dussintal häckningslokaler i området lokalt /regionalt men sannolikt finns ej mer än något-några enstaka häckande par i Fjätersvålen. Lämpliga häckningsområden i Fjätersvålen förekommer visserligen centralt i området, där exploateringen planeras, vilket kan medföra en viss risk för störning på arten lokalt. Men det är i fjällbjörskogen som arten har sina optimala häckningsmiljöer och födosöksområden. Fjällbjörskog utgör dock inte en bristmiljö utan ökar till förmån för alpin rished i och med klimatförändringen. Närområdet runt Fjätersvålen bedöms kunna rymma fler revir och lämpliga miljöer och här finns stora arealer fjällbjörskog som kan användas av arten under häckning. Bedömningen är därför att ingen betydande störning kommer att uppstå på områdets ekologiska funktion som häckningsmiljö och födosöksområde för ringtrast i och med den planerade exploateringen.

- Rekommenderad hänsyn: Ringtrast är relativt skygg och störningskänslig varför ett ökat besöksstryck i och med den planerade exploateringen kan antas medföra ökad lokal störning. Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden bedöms störning kunna minimeras/undvikas. Genom att turism under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled) bedöms ringtrast kunna anpassa sig till nya förhållanden.

11.1.8 Spillkråka^{NT*}

Spillkråka är minskande och klassad som nära hotad (NT) i rödlistan samt utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Fynduppgifter om arten inom reservatet saknas men det finns ett antal inrapporterade fynd i Artportalen från Fjätersvålen och lämpligt habitat för arten (taiga) förekommer i riklig mängd hela området. Enligt Ottosson m.fl. (2012) bedöms 2700 par förekomma i Dalarnas län. I Dalalistan (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen i Dalarna, 2024) uppskattas antalet till 2300 par, listan bygger dock på preliminära siffror.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för spillkråka på grund av att neutral (försumbar) störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Spillkråka har otillräcklig bevarandestatus på nationell nivå på grund av modernt skogsbruk men gynnsam bevarandestatus på lokal/regional nivå med en stabil, lokal population nivå baserat på mängden lämpligt habitat (taiga) som förekommer runt hela fjällmassivet, inom Natura 2000-området och i regionen. Ingen betydande störning som påverkar arten bedöms uppstå av de planerade åtgärderna. Den lokala populationen av spillkråka bedöms förbli inom sitt utbredningsområde och populationen förblir stabil.

- KEF: En möjlig häckning (spel/sång) av spillkråka har gjorts i skogslandskapet nedanför högfjället. Reviret bedöms sträcka sig över stora delar av östra inventeringsområdet. Ingen betydande störning kommer att uppstå på områdets

ekologiska funktion som häckningsmiljö för spillkråka. Häckning bedöms fortsatt att ske inom området.

- Rekommenderad hänsyn: Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden bedöms störning kunna minimeras/undvikas. Skydd för skogsområden utanför Natura 2000-området bör utredas för att skydda arten långsiktigt.

11.1.9 Stenfalk^{NT*}

Stenfalk är både rödlistad som nära hotad (NT) i rödlistan och utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Enligt Ottosson m.fl. (2012) bedöms 200 par förekomma i Dalarnas län. I Dalalistan (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen i Dalarna, 2024) uppskattas antalet till 30 par, listan är dock framtagen för arter i skogsmiljö och bygger på preliminära siffror. Det finns fynd noterade i Artportalen som tyder på att arten tycks förekomma mer sporadiskt än regelbundet i Natura 2000-området.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för stenfalk på grund av att neutral (försumbar) - liten störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Stenfalk har otillräcklig bevarandestatus på nationell nivå och på lokal och regional nivå råder kunskapsbrist kring bevarandestatus och hur stor populationen. Arten förekommer främst på kalvfjället (alpin rished) och i fjällbjörkskog. Baserat på att dessa miljöer förekommer i riklig mängd i området och att en mycket liten andel av dessa miljöer tas i anspråk i och med exploateringen, så bedöms tillräckligt med lämplig biotop finnas kvar för att hålla kvarvarande population på en stabil nivå. Ingen betydande störning bedöms därför uppstå på stenfalk av de planerade åtgärderna och den lokala populationen av stenfalk bedöms förbli inom sitt utbredningsområde och populationen förblir stabil i området.

- KEF: Arten är ej strikt knuten till fjällhed och fjällbjörkskog utan förekommer även i skogslandet och i myrmarker. Fjätersvålen tycks dock inte var optimala livsmiljöer för stenfalk jämfört med de övriga delarna av Natura 2000-området. Det råder kunskapsbrist om ekologisk funktion och hur arten nyttjar området och på vilket sätt verksamheten skulle kunna störa arten. Sannolikt nyttjas området både för häckning och födosökning men generell kunskapsbrist råder. Bedömningen är att ingen betydande störning kommer att uppstå av exploateringen på områdets ekologiska funktion jämfört med nuläget.

-Rekommenderad hänsyn: Stenfalk är känslig för mänsklig störning. Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden bedöms störning kunna minimeras/undvikas. Kvarvarande högfjällsmiljöer bör skyddas från fortsatt exploatering och turism under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled). Skogsområden utanför Natura 2000-området bör skyddas som buffertzona.

11.1.10 Tjäder*

Tjäder är inte rödlistad men finns utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Det finns gott om tjädderrapporter från Fjätersvålen och det förekommer rikligt med lämpliga biotoper i området.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för tjäder på grund av att neutral (försumbar) störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Tjäder har gynnsam bevarandestatus på nationell, regional och lokal nivå baserat på riklig mängd lämplig biotop (taiga och myrmarker) för arten i närområdet och hela regionen. Arten bedöms ha en stabil, lokal population baserat på mängden lämpligt habitat som förekommer runt hela fjällmassivet, inom N2000-området och i regionen. Ingen betydande störning som påverkar arten bedöms uppstå av de planerade åtgärderna. Den lokala populationen av tjäder bedöms förbli inom sitt utbredningsområde och populationen förblir stabil.
- KEF: En möjlig häckning (observation i lämplig häckningsbiotop) finns noterad av tjäder i granskogen i norra inventeringsområdet. Tjäder är en allmän art i området/regionen och det förekommer rikligt med myrar och mossar i lågterrängen i närområdet som arten kan använda under häckning som spelplats och uppfödningssområde. Bedömningen är att ingen betydande störning kommer att uppstå på områdets ekologiska funktion som häckningsmiljö för tjäder.
- Rekommenderad hänsyn: Tjäder är störningskänslig och störs av skoteråkning och människor som vistas på artens spelplatser. Störningen som uppstår på arten av den planerade exploateringen kan minimeras genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden samt att fortsatt exploatering och turism under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled). Skogsområden utanför Natura 2000-området bör skyddas som buffertzona.

11.1.11 Tretåig hackspett^{NT*}

Tretåig hackspett är både rödlistad som nära hotad (NT) i rödlistan och utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*. Det förekommer en handfull rapporter av tretåig hackspett från Fjätervålen. Uppgifter om artens förekomst inom reservatet saknas. Enligt Ottosson m.fl. (2012) bedöms 1100 par förekomma i Dalarnas län. I Dalalistan (Länsstyrelsen & Skogsstyrelsen i Dalarna, 2024) uppskattas antalet till 600 par, listan bygger dock på preliminära siffror.

Slutsats: Bedömningen är att förbud enligt 4§ ASF inte aktualiseras för tretåig hackspett på grund av att neutral (försumbar) störning bedöms inträffa för arten (Tabell 4). Åtgärderna bedöms vara tillåtliga och ingen dispens krävs.

Bedömningen baseras på följande:

- Bevarandestatus: Tretåig hackspett har otillräcklig bevarandestatus på nationell nivå och nationell population är minskande på grund av modernt skogsbruk. På lokal/regional nivå bedöms bevarandestatusen vara gynnsam baserat på mängden lämplig biotop (taiga) som finns för arten i närområdet och hela regionen. Arten bedöms ha en stabil, lokal population. Ingen betydande störning som påverkar arten bedöms uppstå av de planerade åtgärderna. Den lokala populationen av tretåig hackspett bedöms förbli inom sitt utbredningsområde och populationen förblir stabil.

- KEF: Två möjliga häckningar (observationer i lämplig häckningsbiotop) har gjorts av tretåig hackspett i skogslandskapet nedanför högfjället i Fjätersvålen. Två revir bedöms finnas i området; ett i norra delen och ett i södra delen av området. Bedömningen är att ingen betydande störning kommer att uppstå på områdets ekologiska funktion som häckningsmiljö för tretåig hackspett.

- Rekommenderad hänsyn: Genom samlokalisering av alla nya ingrepp till redan ianspråktaga områden samt att fortsatt exploatering och turism under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled) bedöms störning kunna minimeras. Skydd för skogsområden utanför Natura 2000-området bör utredas för att skydda arten långsiktigt.

11.2 Sammanfattande bedömning

11.2.1 Risk för störning

Tabell 4 visar vilka elva relevanta arter (av totalt 40 relevanta arter) där det bedöms föreligga en risk för störning. Av dessa har sju arter⁶ gynnsam bevarandestatus på nationell nivå och fyra arter⁷ har otillräcklig bevarandestatus på nationell nivå samt är nationellt rödlistade (Tabell 4).

Fyra arter⁸ har bedömts ha otillräcklig bevarandestatus på lokal nivå (Tabell 4). Det är dessa arter som har bedömts vara mest sårbara och känsliga för lokal störning från den planerade verksamheten. En av dessa (fjällpipare) är utpekad i bevarandeplanen för Natura 2000-området och reservatet *Långfjället-Städjan-Nipfjället*.

Efter genomgång av de elva arterna (inklusive de fyra mest sårbara arterna) gällande tillfredsställande populationsnivå och kontinuerlig ekologisk funktion (Tabell 4 samt avsnitt 10.1.1-10.1.11) är den samlade bedömningen att: *exploateringen inte kommer att medföra någon störning som på ett betydande sätt försvårar bibehållandet eller återupprättandet av populationen på en tillfredsställande nivå* för någon av de elva mest känsliga arterna.

Denna sammanfattande bedömning baseras på att ovanstående rekommenderade hänsyn tas som innebär att fortsatt exploatering samlokaliseras till redan exploaterade och ianspråktaga områden och turism (vandring och cykling) under barmarkssäsong kanaliseras till utpekade stråk (serviceväg samt ny vandringsled). Därtill bör negativ påverkan på den södra delen av fjällplatån med högst skyddsvärde (orange skraffering bestående av raviner med alpin rished, fjällbjörkskog samt barrskogs utanför Natura 2000-området) undvikas. Slutligen bör områdets unika hydrologiska förhållanden, där rikligt med rörligt markvatten förekommer, och naturlig flödesregim lämnas intakt och skyddas långsiktigt från negativ påverkan.

11.2.2 Förbud enligt 4 § ASF

Projektet bedöms sammantaget inte aktualisera förbudet i 4 § punkt 1, 2 och 4 ASF, för någon av de 40 relevanta arterna att:

⁶ Gynnsam bevarandestatus på nationell nivå: blåhake, fjällpipare, fjällripa, hökuggla, ljunpipare, ringtrast och tjäder

⁷ Otillräcklig bevarandestatus på nationell nivå samt rödlistade: kungsörn, spillkråka, stenfalk och tretåig hackspett

⁸ Otillräcklig bevarandestatus på lokal/regional nivå: blåhake, fjällpipare, fjällripa och ringtrast

"avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar; att avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon eller att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller återupprätta populationen till den nivån."

Planerad exploatering i projektområdet bedöms således vara tillåten enligt ovanstående och dispens krävs därmed inte för någon av de 40 relevanta arterna.

12 Referenser

Artsdatabanken. (2024). *Artsobservasjoner*. URL:

<https://www.artsobservasjoner.no/> [Hämtad: 2024-11-04]

BirdLife Norge. (2024). *Fuglekunnskap – Norske fugler*. [Hämtad: 2024-11-04].

URL: <https://www.birdlife.no/fuglekunnskap/fugleatlas/>

BirdLife Sverige. (2024). Artvisa vägledningar. [Hämtad: 2024-11-04]. URL:

<https://birdlife.se/fagelskydd/skogen/artskyddet-i-skogen/artvisa-vagledningar/>

Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2020. Skötsel- och bevarandeplan för naturreservatet och Natura 2000-området Städdjan – Nipfjället. Dnr 511-10003-2018. Överklagad version.

Länsstyrelsen i Dalarnas län & Skogsstyrelsen i Dalarnas distrikt. (2024).

Dalalistan – fridlysta arter i Dalarnas län som kan påverkas av skogsbruk.

MÖD 2017:7. Bombmurkla. Mark- och miljööverdomstolen. Avgörandedatum: 2017-02-01. Målnummer: M9914-15.

Naturvårdsverket, 2003a. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar. Fåglar 1. Uppdaterad senast: 2003-10-07.

Naturvårdsverket, 2003b. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar. Fåglar 2. Uppdaterad senast: 2003-04-08.

Naturvårdsverket, 2003c. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar. Fåglar 3. Uppdaterad senast: 2003-10-17.

Naturvårdsverket, 2003d. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar. Fåglar 4. Uppdaterad senast: 2003-03-12.

Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen del 1. Fridlysning och bestämmelser. Handbok 2009:2. Utgåva 1. April 2009.

Naturvårdsverket, 2011. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. Alpina rishedar, EU-kod 4060.

Naturvårdsverket, 2012a. Fåglar: förenklad revirkartering för fjäll. Version 1:1, 2012-05-07. Programområde: Fjäll, Landskap. Undersöknings- typ: Fåglar: förenklad revirkartering för fjäll.

Naturvårdsverket, 2012b. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. Taiga, EU-kod 9010.

Naturvårdsverket, 2012c. Vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. Fjällbjörkskog, EU-kod 9040.

Naturvårdsverket. 2017. Förutsättningar för prövning och tillsyn i Natura 2000-områden. Handbok 2017:1. December 2017. Stockholm: Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket, 2020. Sveriges arter och naturtyper i EU:s art och habitatdirektiv. Resultat från rapportering 2019 till EU av bevarandestatus 2013–2018.

Naturvårdsverket & Skogsstyrelsen 2024. PM: Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens gemensamma tolkning av Mark och miljööverdomstolens domar från den 28 februari 2024 i mål nr M 11525–22 med flera. PM daterat: 2024-03-08.

Ottoson, U., Ottvall, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. (2012). *Fåglarna i Sverige – antal och förekomst*. SOF, Halmstad

SFS 2007:845. Artskyddsförordning (2007:845). Svensk författningssamling t.o.m. ändrad. T.o.m. SFS 2022:928.

Skogsstyrelsen & Naturvårdsverket, 2023. Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket. Version 2.0. 2023-12-01. Skogsstyrelsen (dnr 2022/1756), Naturvårdsverket (dnr Nv-04718-22). Version 2.0. 2023-12-01.

Skogsstyrelsen & Naturvårdsverket, 2024. Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket. Version 2.1. 2024-06-20. Skogsstyrelsen (dnr 2024/2028), Naturvårdsverket (dnr Nv-04620-24). Version 2.1. 2024-06-20. SLU ArtDatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

SLU Artdatabanken. (2024). *Artportalen*. URL: <https://artportalen.se/> [Hämtad: 2024-11-04]

SOF-Birdlife förslag till Artvisa vägledningar.
<https://birdlife.se/fagelskydd/skogen/artskyddet-i-skogen/artvisa-vagledningar/>

Sweco, 2022_reviderad 2024. Naturvärdesinventering Fjätersålen, 2022. 2022-10-07 reviderad version 2024-10-31.

Sweco, 2023a. Fågelinventering. Fjätersålen, Älvdalens kommun, Dalarna. Datum 2023-10-31.

Sweco, 2024a. PM – Alternativredovisning. 2024-06-06.

Bilaga 1 – Komplet artlista

Komplett förteckning över samtliga 96 fågelarter som noterats i Fjätervålen antingen under Swecos fågelinventering (46 arter, Sweco, 2023b) eller som fynd i Artportalen mellan åren 2000–2023 (50 arter). Arterna har sorterats i bokstavsordning. Utöver artnamn och värdekriterier ges även en kort kommentar om observationskategorin för merparten av arterna, där sådan funnits att tillgå.

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Uttekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Bergfink	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Berguv	X	-	X	NT	-	-	X	
Björktrast	-	-	-	NT	-	X	-	2 Säker häckning (bo, ägg, ungar) i form av adult fågel med flera ungar invid byn Fjätervålen.
Blåhake	-	-	X	-	-	X	-	1 Möjlig häckning (spel/sång). Ett sjungande exemplar noterades 12/6 i de buskmarker av vide och björk-/gransly som bildats invid skidbacken.
Blåmes	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Bläsand	-	-	-	VU	-	-	X	
Bofink	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Buskskvätta	-	-	-	NT	-	X	-	1 Säker häckning (bo, ägg, ungar) i form av en adult med unge i buskmarkerna som bildats mitt i skidbacken centralt i området.

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Uttekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Dalripa	-	-	-	-	-	X	-	1 Möjlig häckning (obs i lämplig häckningsbiotop) i form av 1-2 individer utmed fjällbäck i fjällsluttning i södra delen av inventeringsområdet.
Domherre	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Drillsnäppa	-	-	-	NT	-	-	X	Har rapporterats med troliga häckningar i form av parning och varningsbeteenden.
Dubbeltrast	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i inventeringsområdet, både i fjällsluttningen och i skogslandskapet nedanför. Säkerställd häckning i form av flygga ungar noterades i fjällsluttning i norra delen av området.
Duvhök	-	-	-	NT	-	-	X	
Enkelbeckasin	-	-	-	-	X	-	X	
Fjällpipare	-	-	X	-	-	-	X	Har rapporterats med säkerställd häckning i form av flygfärdiga ungar och bobesök
Fjällripa	-	-	-	-	-	X	-	2 Möjlig häckning (par i lämplig häckningsbiotop) + 1 Trolig häckning (upprörd, varnande). Tämigen allmän art på kalfjället, med uppskattningsvis totalt 3 par.
Forsärla	-	-	-	-	-	-	X	
Gluttsnäppa	-	-	-	-	-	-	X	
Grå flugsnappare	-	-	-	-	-	-	X	

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Uttekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Gråsiska	-	-	-	-	-	-	X	
Gråspett	-	-	X	-	-	-	X	
Gräsand	-	-	-	-	-	-	X	
Grönfink	-	-	-	EN	-	X	-	2 Möjlig häckning (spel/sång) kring byn Fjätersvålen.
Grönsiska	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Gulspurv	-	-	-	NT	-	-	X	
Gärdsmyg	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Gök	-	-	-	-	X	X	-	7 Möjlig häckning (spel/sång) utspritt i inventeringsområdet.
Hussvala	-	-	-	VU	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Härmsångare	-	-	-	-	-	-	X	
Hökuggla	X	-	X	-	-	-	X	
Järnsparv	-	-	-	-	X	X	-	3 Möjlig häckning (spel/sång) i skogslandskapet nedanför högfjället.
Järpe	-	-	X	NT	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Kanadagås	-	-	-	-	-	-	X	
Knipa	-	-	-	-	-	-	X	

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Utpekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Koltrast	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Korp	-	-	-	-	-	-	X	
Kråka	-	-	-	NT	-	X	-	Rastande/födosökande, ej häckande. Enstaka individer observerades i byn Fjätervålen, men inga observationer som tyder på häckning.
Kungsfågel	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Kungsörn	X	-	X	NT	-	-	X	
Ladusvala	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel kring byn Fjätervålen.
Lavskrika	-	-	X	-	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Ljungpipare	X	-	X	-	-	X	-	1 Möjlig häckning (spel/sång) + 5 Trolig häckning (upprörd, varnande). Dominerande fågelart uppe på kalfjället.
Lövsångare	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Mindre hackspett	-	-	-	NT	-	-	X	
Mindre korsnäbb	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Morkulla	-	-	-	-	-	-	X	
Nordlig gulärta	-	-	-	-	-	-	X	

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Utpekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Nötskrika	-	-	-	-	-	-	X	
Nötväcka	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel kring byn Fjätervålen.
Orre	-	-	X	-	-	X	-	1 Säker häckning (bo, ägg, ungar). Hona med ensam pulli noterad invid myrkant alldeles S inventeringsområdet.
Päruggla	-	-	X	-	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Ringduva	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Ringtrast	-	-	-	-	-	X	-	1 Säker häckning (föda åt ungar). Ett ivrigt varnande par med noterade insektslarver i munnen observerades utmed fjällbäck i fjällsluttning i södra delen av inventeringsområdet.
Rödbena	-	-	-	-	-	-	X	
Rödhake	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Rödstjärt	-	-	-	-	X	X	-	7 Möjlig häckning (spel/sång) i skogslandskapet nedanför högfjället.
Rödvingetrast	-	-	-	NT	-	X	-	2 Möjlig häckning (spel/sång) i skogsområdena i norra delen av inventeringsområdet.
Sidensvans	-	-	-	-	-	-	X	
Sjöorre	-	-	-	-	-	-	X	

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Uttekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Skata	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i byn Fjätervålen.
Skogssnäppa	-	-	-	-	-	-	X	
Småspov	-	-	-	-	-	X	-	1 Möjlig häckning (spel/sång) på kalfjället NV inventeringsområdet.
Snösparv	-	-	-	-	-	-	X	
Sparvuggla	-	-	X	-	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Spillkråka	X	-	X	NT	-	X	-	1 Möjlig häckning (spel/sång) i skogslandskapet nedanför högfjället. Reviret bedöms sträcka sig över stora delar av Ö inventeringsområdet.
Stenfalk	X	-	X	NT	-	-	X	
Stenskvätta	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel på kalfjället.
Storlom	-	-	X	-	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Storskrake	-	-	-	-	-	-	X	
Strömstare	-	-	-	-	-	-	X	
Större hackspett	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Större korsnäbb	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Uttekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Svarthakedopping	-	-	X	-	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Svartmes	-	-	-	-	-	X	-	Sparsam häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Svartvit flugsnappare	-	-	-	NT	-	X	-	2 Möjlig häckning (spel/sång) i skogsområdena S inventeringsområdet.
Svärta	-	-	-	VU	-	-	X	
Sångsvan	-	-	X	-	-	-	X	
Sädesärla	-	-	-	-	-	X	-	Tämligen allmän häckfågel i inventeringsområdet, noterad både på kalfjället och i skogslandskapet nedanför.
Sävspurv	-	-	-	NT	-	-	X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Talgoxe	-	-	-	-	-	-	X	
Tallbit	-	-	-	VU	-	-	X	
Talltita	-	-	-	NT	-	X	-	6 Möjlig häckning (spel/sång) utspritt i skogslandskapet nedanför högfjället. Bör betraktas som allmän häckfågel i området.
Taltrast	-	-	-	-	-	X	-	Allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Tjäder	X		X			X		1 Möjlig häckning (obs i lämplig häckningsbiotop) noterad i grandominerad i S inventeringsområdet.

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Fynd Sweco 2023b	Fynd Artportalen 2020–2023	Kommentar
	Utpekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning			
Tofsmes							X	
Tornfalk						X		1 SÄKER häckning (bo, ägg, ungar) i form av adult hona med två flygga årsungar noterade i byn Fjätersvålen.
Tornseglare				EN			X	Har rapporterats med möjliga häckningar i form av par med lämplig häckningsbiotop eller ensamt sjungande hanar.
Trana	X		X				X	
Tretåig hackspett	X		X	NT		X		2 Möjlig häckning (obs i lämplig häckningsbiotop) i skogslandskapet nedanför högfjället. Ett bedömt revir vardera i norra respektive södra delen av inventeringsområdet.
Trädkrypare							X	
Trädpiplärka						X		Tämligen allmän häckfågel i skogslandskapet nedanför högfjället.
Törnsångare							X	
Varfågel							X	
Vigg							X	
Ängsplärka						X		Allmän häckfågel på kalfjället.
Ärtsångare				NT		X		1 Möjlig häckning (spel/sång) bland skogsdungar och buskmarker utmed skidbacken centralt i området.

Bilaga 2 – Första sällningen, avgränsade arter

Bilaga 2: 49 fågelarter som avgränsats bort i första sällningen. Arterna uppfyller inte någon av kriterierna: Utpekade i bevarandeplanen, Typiska arter för de förekommande Natura 2000-naturtyperna inom planområdet och de är inte prioriterade arter (Bilaga 1-arter i Fågeldirektivet, rödlistade eller art som minskar mer än 50%).

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter		
	Utpekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning
Blåmes	-	-	-	-	-
Bofink	-	-	-	-	-
Domherre	-	-	-	-	-
Dubbeltrast	-	-	-	-	-
Forsärla	-	-	-	-	-
Gluttsnäppa	-	-	-	-	-
Grå flugsnappare	-	-	-	-	-
Gräsand	-	-	-	-	-
Grönsiska	-	-	-	-	-
Gärdsmyg	-	-	-	-	-
Härmsångare	-	-	-	-	-
Kanadagås	-	-	-	-	-
Knipa	-	-	-	-	-
Koltrast	-	-	-	-	-
Korp	-	-	-	-	-

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter		
	Utpekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning
Kungsfågel	-	-	-	-	-
Ladusvala	-	-	-	-	-
Lövsångare	-	-	-	-	-
Mindre korsnäbb	-	-	-	-	-
Morkulla	-	-	-	-	-
Nordlig gulärta	-	-	-	-	-
Nötskrika	-	-	-	-	-
Nötväcka	-	-	-	-	-
Ringduva	-	-	-	-	-
Ringtrast	-	-	-	-	-
Rödbena	-	-	-	-	-
Rödhake	-	-	-	-	-
Sidensvans	-	-	-	-	-
Sjöorre	-	-	-	-	-
Skata	-	-	-	-	-
Skogssnäppa	-	-	-	-	-
Småspov	-	-	-	-	-
Snösparv	-	-	-	-	-
Stenskvätta	-	-	-	-	-
Storskrake	-	-	-	-	-

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter		
	Uttekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning
Strömstare	-	-	-	-	-
Större hackspett	-	-	-	-	-
Större korsnäbb	-	-	-	-	-
Svartmes	-	-	-	-	-
Sädesärla	-	-	-	-	-
Talgoxe	-	-	-	-	-
Taltrast	-	-	-	-	-
Tornfalk	-	-	-	-	-
Trädkrypare	-	-	-	-	-
Trädpiplärka	-	-	-	-	-
Törnsångare	-	-	-	-	-
Varfågel	-	-	-	-	-
Vigg	-	-	-	-	-
Ängsplärka	-	-	-	-	-

Bilaga 3 – Andra sållningen, avgränsade arter

Bilaga 3: Sju fågelarter som avgränsats bort i andra sållningen. Arterna har ej observerats i Fjäternvålen och/ eller bedöms sakna lämpliga livsmiljöer inom eller i direkt anslutning till planområdet.

Art	Natura 2000-arter		Prioriterade arter			Kommentar
	Utpekade enligt bevarandeplan	Typiska arter	Fågeldir. Bilaga 1	Rödlistan 2020	50%-minskning	
Berguv	X	-	X	NT	-	Några partier med rasbranter/klippterräng nära bebyggelse och myrar möjligen intressanta häckningsberg. Partierna dock i fel riktning österut (bör vara väst/syd) och kanske ej tillräckligt branta. Arten är vidare sällsynt och spontant förekommande i reservatet samt minskande i Norra Dalarna och fjälltrakterna mot Norge. Allt sammantaget bedöms att arten sannolikt inte häckar i området. Inga rapporter från Fjäternvålen.
Bläsand	-	-	-	VU	-	
Drillsnäppa	-	-	-	NT	-	
Storlom		-	X	-	-	
Svarthake-dopping		-	X	-	-	
Svärta		-		VU	-	
Sångsvan		-	X	-	-	